

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

PANEL

MEDYANIN TÜRKİYE'DEKİ ROLÜ VE ETKİSİ

Yayına Hazırlayan
Dr. Ahmet Zeki BULUNÇ

15.5.2008

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Prof. Dr. M. Selçuk USLU

Başkent Üniversitesi
Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü

Prof. Dr. Mehmet HABERAL

Başkent Üniversitesi Rektörü

PANEL YÖNETİCİSİ

Mithat SİRMEN
Kanal B

PANELİSTLER

Bekir COŞKUN

Hürriyet Gazetesi

Muharrem SARIKAYA

Sabah Gazetesi

İsmail KÜÇÜKKAYA

Akşam Gazetesi

Mustafa BALBAY

Cumhuriyet Gazetesi

Tarih: 15 Mayıs 2008 Saat:14.00

Yer: Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampusu Prof. Dr. İhsan Doğramacı

Konferans Salonu Eskişehir Yolu 20.Km. ANKARA

Tel: 0312 234 14 11 Faks: 0312 234 15 46

<http://sam.baskent.edu.tr> E-mail:sam@baskent.edu.tr

SUNUCU- Değerli misafirlerimiz, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından düzenlenen ve medyanın Türkiye'deki etkisi ve rolünün tartışılacağı panelimize hoş geldiniz.

Öncelikle konuşmalarını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü Profesör Doktor Sayın Selçuk Uslu'yu kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. SELÇUK USLU (Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü)- Sayın Rektörüm, Sayın parlamenterler, sevgili meslektaşlarım, değerli konuklar, sevgili öğrenciler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin düzenlediği bir başka panelde yine beraberiz. Panelin adı "Medyanın Türkiye'deki Rolü ve Etkisi." Kanımca medyanın rolü ve etkisi, sadece Türkiye'de değil, aslında bütün dünyada gerçekten çok önemli. Biliyorsunuz medya bugün artık dördüncü kuvvet olarak tanımlanıyor; yani yürütme, yasama, yargıdan sonra dördüncü kuvvet.

Bu kadar önemli olan medyanın bu önemi nereden geldi? Hepiniz biliyorsunuz ki medyanın temel görevi toplumu bilgilendirmek. Nasıl bilgilendirmek? Tarafsız, doğru, tam zamanlı bilgiyle toplumu bilgilendirmek, onları aydınlatmak, bir ölçüde de doğru yönde yönlendirmek. Bence bu, aslında medyaya çok önemli bir sosyal sorumluluk yüklüyor. Bugün tahmin ediyorum çok değerli konuşmacı gazeteci arkadaşlarımız bu konulara değinecekler.

Tabii şöyle bir soru aklıma geldi, ben buna cevap veremiyorum: Peki, acaba medya kendisine üstlenen bu görevi gerçekten arzulanan biçimde yerine getiriyor mu, getirmiyor mu? Kendi görüşlerine göre, kendi ait olduğu gruba göre bazı yönlendirmeler, bazı tanımlamalar, bazı adres bildirmeler gibi hoş olmayan bazı yollara da sapıyorlar mı acaba? Sonuç itibarıyla verilen haberler güvenilir haberler mi? Bu sabah gazeteyi okurken şöyle bir şey gördüm: Almanya'da yapılan bir araştırmaya göre, 1964 veya 1967 yılı galiba, hatırlamıyorum tam, o zamandan beri Almanya'da toplumun, halkın basına güvenilirliği gittikçe azalıyor. Bu, bir araştırma sonucu. Tahmin ediyorum bana

Türkiye’de aynı durumla karşı karşıyayız gibi geliyor. Zannediyorum bu konular ayrıntıyla ele alınacaktır.

İyi bir panel olacağı kanısındayım. Tekrar hepinize hoş geldiniz diyorum, saygılar sunuyorum efendim.

SUNUCU- Prof. Dr. Sayın Selçuk Uslu’ya teşekkürlerimizi sunuyoruz. Değerli misafirler; medyanın Türkiye’deki rolü ve etkisinin tartışılacağı panelimizin açış konuşmasını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Mehmet Haberal’ı kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. MEHMET HABERAL (Başkent Üniversitesi Rektörü)- Çok değerli konuklar, sevgili öğrenciler; tabii otururken şunu düşündüm: Demek ki biz her toplantıya medyadan mutlaka bir arkadaşımızı davet edeceğiz. Burada gerçekten ülkemizin en üst kademesinde hizmet etmiş çok değerli bakanlarımız, milletvekillerimiz, çok değerli öğretim üyeleri, Başkent Üniversitesi’nin, ülkemizin geleceğine hizmet edecek çok sevgili öğrencilerimiz var.

Değerli arkadaşlarım, ben gerçekten bu panele katılan çok değerli basın mensuplarımıza çok teşekkür ediyorum. Onlar bizim yakın arkadaşlarımız. Özellikle Sayın Bekir Coşkun’a çok teşekkür ediyorum. Biliyorsunuz Bekir Bey’in birkaç gün önce çok muhterem Babası aramızdan ayrıldı. Bekir Bey, ona rağmen bu toplantının önemini, bir bakıma ülkemizin, özellikle bugünkü şartlarını dikkate alarak katıldı. Ben buna inanıyorum. Bekir Bey bütün o üzüntüleri içerisinde bile kalktı buralara kadar geldi. Ben gerçekten kendisine bir kere daha çok teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar; buradan hep söylüyorum: Ülkemiz, Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimiz tarafından kuruldu, bize emanet edildi. Atatürk Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin bir toplantısında, bu milletin medeniyet diye, Batı diye düşündüğü Avrupalılar’dan ne nasihat almaya, ne de onların planlarına ihtiyacı olmadığını herkese ilan etti, açıkladı. Ne zamandı bu? 1922’de. Aradan bu kadar zaman geçti ve Türkiye o yokluklardan bugünkü düzeyine ulaştı. Ülkemin bugün ulaştığı düzeyle, inanıyorum ki benim gibi sizler de gurur duyuyorsunuz. Dolayısıyla, bu noktaya gelmiş ve bu denli ülkemizin

yönetimine katkı sağlayan çok değerli insanlarımızın yetiştiği bir dönemde, o günden bugün çok daha güçlü bir şekilde inanıyorum ki benim ülkem için yüce Allah'tan başka hiç kimsenin nasihatine ihtiyacı yoktur. Bunu özellikle belirtmek istiyorum.

Değerli konuklar; Uslu arkadaşım genel olarak medyanın güveninin sarsıldığını söyledi; ancak buradaki arkadaşlarıma biz sonsuza dek güveniyoruz, inanıyoruz. Onların ülkemize yapmış olduğu katkılardan da gurur duyuyoruz.

Bütün dünyada olduğu gibi, bizim dünyamızda da, bizim ülkemizde de çok önemli değişiklikler oluyor. Her kademede önemli değişiklikler oluyor ama bir değişiklik var ki, gerçekten hepimiz için fevkalade rahatsız edicidir. Görüyorum ki, inançlarını ve sözde ilkelerini, kazançları uğruna araç olarak kullanan insanların sayısı maalesef giderek yoğun bir şekilde artmakta. Sanıyorum ülkemiz için en önemli sıkıntıların başında bu gelir. Tabii, bunu yapanların elbet ki herhangi bir mazereti olamaz. Eğer inanıyorsanız, gerçek anlamıyla ilkeleriniz var ise, yaşamınız pahasına olsa bile onu sürdürmek, devam ettirmek zorundasınız. Eğer bunu yapmıyorsanız, herhangi bir mazeretinizin toplumlar tarafından, bizim toplumumuz tarafından kabul edileceğine sakın ola ki inanmayın ve inandırmaya da kalkmayın.

Değerli konuklar, bugün burada çok değerli basın mensupları gerçekten ülkemizin bir bakıma dününü, bugününü, hatta yarınını dile getirecekler, diye düşünüyorum. Dün neredeydik, bugün nereye geldik, yarın ne olacak? Elbet ki Atatürk'ün söylediği gibi ülkemizin geleceği akıl ve bilime dayalıdır. Elbet ki ülkemizin geleceği üniversitelerin üretimine bağlıdır ama üniversiteler şüphesiz imkânları çerçevesinde o üretimi yapabileceklerdir. Bugün ülkemizin her tarafında, her şehrinde hemen hemen üniversiteler kuruluyor. Ben elbet ki bununla gurur duyuyorum. Eğer üniversiteler olmasa, söylediğim gibi, ülkemizin geleceğinde ciddi sıkıntılar olabilir. Yalnız, takdir edersiniz ki, üniversitede fizik imkânlar yanında öğretim üyesi ve o öğretim üyelerinin sahip olacakları imkânlar her şeyin üzerinde gelir. Dolayısıyla, bütün bunları yaparken, inanıyorum ki, bu konuda karar verenler herhalde bütün bunları dikkate alarak hareket ediyorlardır ve yarın ülkemizin geleceğini emanet edeceğimiz bu çok

değerli gençlerimizin yetişmesinde, herhalde ona göre planlarını yapıyorlardır.

Tabii, hep söylüyoruz ya, ülkemizin, aslında bütün dünyanın insanlarını en fazla ilgilendiren iki konudan söz edilir. Ben bunu her zaman söylerim: Birisi sağlık, diğeri eğitimidir. Ama ben ona üçüncüyü ilave ettim; bu da iletişimdir. Eğer iletişim olmazsa, örneğin buradaki televizyon kameraları olmasa biz sadece burada kalacağız. Hatta şöyle bir anımı anlatayım: Harvard Üniversitesi'nin Massachusset Genel Hastanesi'nin cerrahi departmanları Chairman'i buraya gelmişti. Kendisiyle Kanal B'nin kafeteryasında oturuyorduk. Bana dedi ki, "Bir soru soracağım, bu oldukça zor bir soru olacak, üniversiteler, hastaneler, bu kadar şey güzel de, bu televizyon nereden, neden aklına geldi?" Ben de ona dedim ki, "Bakın, eğer bu televizyon olmasaydı sizi, burada olduğu gibi sadece ancak burada bulunan insanlar izleyebilecekti. Halbuki şimdi sizi sadece benim ülkem değil, yakın ülkelerin büyük ekseriyeti de izleme fırsatı bulacaktır." Dolayısıyla iletişim elbet ki bu denli önemli ama o iletişimi, o yazılı ve görsel basını elbet ki ülkemizin geleceği için, ülkemize bir çivi çakmak üzere kullandığımız zaman çok daha önem arz edecektir. Ben şunu söylemek istemiyorum: Şu birinci kuvvettir, şu dördüncü kuvvettir, şu beşinci kuvvettir. Bu ülkede hepimiz kendimize düşen görevi yapmaktayız. Nasıl ki bana hiç kimse "doktor olacaksınız" demedi, nasıl ki bir başkasına "siz gazeteci olacaksınız" demedi, herkes ülke için, bir kere daha özellikle belirtiyorum, yokluklarda kurulmuş, yıkılan, aslında yıktırılan Osmanlı İmparatorluğu'nun külleri üzerinde Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimiz tarafından kurulan bu güzel ülkemizin geleceğine katkı sağlamak elbet ki hepimizin görevi ve ülkemize sahip çıkmak da yine elbet ki hepimizin birinci derecede görevidir.

Ben inanıyorum ki bu panelden sonra, buradan çıkarken basınımızın ne denli ülkemizin geleceğine katkı sağladığını bir kere daha öğreneceğiz. Ben panelistlere de, sizlere de çok teşekkür ediyorum, böyle önemli bir toplantıya katıldığınız için.

SUNUCU- Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Mehmet Haberal'a teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Değerli misafirlerimiz; medyanın Türkiye'deki rolü ve etkisinin tartişılacağı paneli yönetmek üzere Kanal B Program Yapımcısı ve Gazeteci Mithat Sirmen'i yerlerine davet ediyorum.

Bu konuyu çok değerli gazetecilerimiz tartişacaklar. Gazetecilerimizi de yerlerine davet edelim. Hürriyet Gazetesi Yazarı Gazeteci Bekir Coşkun, Sabah Gazetesi Yazarı Gazeteci Muharrem Sarıkaya, Akşam Gazetesi Ankara Temsilcisi Sayın İsmail Küçükkaya ve Cumhuriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Sayın Mustafa Balbay.

OTURUM BAşKANI (Mithat Sirmen)- Değerli konuklar, Sayın Rektör; bir hususu arz edeyim: Ece arkadaşımız Mustafa Balbay'ı anons etti ama şu anda kendisi yolda. Bir başka paneldeymiş. O panel biraz uzadığı ve sarktığı için bize haber verdi, bir süre sonra aramızda olacak.

Sayın Rektör, değerli konuklar, panelimizi açmadan önce tekrar hoş geldiniz diyorum. Salonumuzda son derece mümtaz şahsiyetler bulunuyor. Büyükelçiler, emekli büyükelçiler, siyaset dünyasının vazgeçilmez simaları. Her ne kadar siyasi partiler, demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıysa bugün bu salonda bulunan bazı siyasi kişiler de Türk siyasetinin vazgeçilmez insanlarıdır, ondan da emin olabiliriz ve Başkent Üniversitesi'nin sevgili öğrencileri, panelimiz malum Medyanın Türkiye'de Rolü ve Etkisi üzerine. Tabii etkisi, önce halkımızın üzerine etkisi, sonra ekonomiye ve ülkenin gidişatına, siyasi hayatına, bütün yaşam sektörlerindeki bütün bölümlerine etkisi olacak.

Ben sözü fazla uzatmadan değerli panelist arkadaşlarıma sözü vermeden önce bir cümleyle basının rolünü ifade etmek gerekirse, birçok iletişim uzmanı ve profesör, hatta siyasetçi der ki, "eleştirel vatandaşlığın oluşmasında ve demokrasi kültürünün, demokratik kültürün yayılmasında basının rolü çok önemlidir ama daha da önemlisi, bir ülkede demokrasinin yerleşmesinde eleştirel bakışın, eleştirel vatandaşlığın ve doğru bilgilendirilmiş insanların

varolmasıdır.” Peki, bu doğru bilgilendirilmiş insanların var olması ve eleştirel vatandaşın oluşabilmesi de, bunun görevi de büyük ölçüde basına düşmektedir. Belki bugünkü panelimizde buna da yanıt ararız ve buluruz. O zaman şöyle bir çelişki çıkıyor: Peki, demokrasiyi dillerinden düşürmeyen siyasetçiler, yıllardan beri ve halen demokrasi havarisi gözüken siyasi kadrolar yönetime geldiklerinde, iktidara geldiklerinde doğru bilgilendirilmiş insanları ve eleştirel vatandaşlığı geliştirecek, oluşturacak basını neden kendilerine bağımlı kılmak istemektedirler, neden sesini kısmak istemektedirler? Bu çelişkiyi siyasetçiler nasıl açıklamaktadırlar? Demokrasinin olmazsa olmaz koşulu eleştirel vatandaşlar ve basın olduğuna göre hem demokrasiyi savunup hem de ön iyilikli çok müeddep, efendi bir basın istemek ne biçim bir çelişkidir? Bunun cevabını da tabii basından ziyade belki siyasetçiler günün birinde bir panelde açıklarlar, diyorum.

Ben lafı fazla uzatmadan sözü Akşam Gazetesi Ankara Temsilcisi aynı zamanda Akşam Gazetesi'nin yazarı arkadaşımız Sayın İsmail Küçükkaya'ya vermek istiyorum. Buyurun Sayın Küçükkaya.

İSMAİL KÜÇÜKKAYA (Akşam Gazetesi Ankara Temsilcisi)- Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Çok değerli konuklar, Sayın Hocam; tabii salona girdiğimiz zaman ben de Sayın Hocamın ifade ettiği gibi önce, zaman zaman biz gazeteciler de Başkent Üniversitesi gibi üniversitelerin etkinliklerine katılmamız hissiyatında idim, gerçekten. Çünkü salona baktığım zaman genç arkadaşlarımla yanı sıra, benim gazeteci olarak çok yakın ilişki içinde olduğum ve Türkiye’de merkez sağın sembol isimleri olarak gördüğüm çok değerli siyasetçiler, bürokratlar burada. Gerçekten Türkiye’nin ihtiyacı olan merkez sağ siyasetin, benim de yaklaşık 17 yıldır çok yakından izlediğim sembol isimlerinin karşısında ve genç arkadaşlarımla da bulunduğu böylesine bir ortamda “Medyanın Rolü ve Etkinliği” konusunda konuşma yapmaktan onur duyuyorum. Böyle bir fırsat bana verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Tabii çok saygıdeğer meslektaşlarım, meslek büyüklerim de burada.

Ben, belki de Türkiye’nin içinde bulunduğu çok hassas bir dönemde bir gazetenin Ankara temsilcisi olarak yaşadığım somut olayların

ışığında, belki medyanın rolü ve etkinliği konusunu sizlerle paylaşmayı deneyeceğim.

Türkiye, seçimlerden önceki süreçte çok hassas birtakım tartışmaların içersinde idi. Aslında 3 Kasım 2002'de başlayan ve toplumun tam merkezinde ortaya çıkan kutuplaşmanın gazeteciler nezdinde de yaşandığı tespitiyle sözlerime başlamak isterim. Şu anda toplumdaki kutuplaşmanın gazeteciler arasında da çok yaygın ve yoğun ve aynı zamanda güçlü bir şekilde karşı karşıya kaldığımız bir risk olduğunu söylemeliyim.

Tabii, 22 Temmuz seçimleri öncesindeki siyasal atmosferi düşünecek olursak gerçekten hepimizin o günlerde düşündüğüyle bugün Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı siyasal ve hukuki zemin arasında müthiş farklılıklar var. Bu, Türkiye'nin öngörülebilir bir ülke olmaktan çıktığının göstergesidir. Şunun için önemli: Gazetecilerin görevi, toplumsal ve sosyal olayları olabildiğince yalın bir şekilde kamuoyuna anlatmak ve buradan çıkacak analizlerle toplumun geleceğine dair sağlıklı öngörülerde bulunmak. Bugünlerde de siyasal oluşumların hızlandığı ve Türkiye'nin geleceğine dair yeni siyasal oluşumlarla ilgili çeşitli senaryoların dillendirildiğini düşünürsek, gazetecilerin yanıtlaması gereken soruların ne kadar arttığını gözlemliyoruz.

22 Temmuz seçimlerinden önce Sayın Başbakanın yurtiçindeki gezilerinden bir tanesine ben de davetliydim. Orada Sayın Başbakan ile sohbetimizde kendisine birtakım sorular yönelttik. Seçimlere zannediyorum 25 gün kala Sayın Başbakanın yapmış olduğu "gerekirse uzlaşırım, (Cumhurbaşkanlığı seçiminden bahsediyordu) bir listeyle muhalefet partilerine de gider ve bir uzlaşma kapısını aralarım" demişti. Biz onu Akşam Gazetesi'nde manşet yapmıştık. Ertesi gün, zannediyorum Türkiye'deki bütün gazeteler manşetten ve bütün köşe yazarları, Türkiye'nin bütün başyazarları da Sayın Başbakanın o "uzlaşırım" kelimesini, cümlesini derin derin incelediler ve seçimlere kadar, zannediyorum, Türkiye'nin gündemi oldu. Bunu şunun için anlatıyorum: Tek bir gezide Başbakanın söylemiş olduğu tek bir kelimeyle özetleyebileceğim birkaç cümlelik bir açıklamanın Türkiye'nin seçimleri üzerinde ne kadar etkili olduğunu ve bir gazetecinin de bunu aktarıırken aslında ne kadar önemli bir misyona

sahip olduğunu, bunu olumlayarak ya da olumsuzlayarak vermenin, yorumlamanın ne kadar belirleyici olduğunu düşünüyorum.

Bunun, benim tahminlerime göre seçimler üzerinde, özellikle belli bir kesimde, o kararsız dediğimiz kesim üzerinde, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin politikalarına ilişkin endişe taşıyan bir kesim üzerinde çok etkili olduğunu düşünüyorum. Buna ilişkin çok farklı örnekler vermek mümkün. Tabii şu açıdan bunu vurgulama gereği hissettim: Medyanın rolü ve etkinliği sık sık tartışma konusu yapılır. Türkiye'de en fazla eleştirilen kurumların bir tanesi de tabii ki medyadır. Ancak burada, bizim kişisel gözlemlerimiz ve yapılan bütün araştırmalar gösteriyor ki, özellikle televizyon bazında medyaların gücü ve etkinliği çok üst düzeylere çıkmış durumda. Bu, tabii yaşadığımız küresel dünyanın kendine özgü şartlarıyla da çok doğru orantılı. Ancak medyanın, artık günümüzün birer silahı haline geldiğini kabul edersek, herkes silahlanıyor. Medya silaha, o silaha sahip olmak bir güç olarak ifade edilebilecekse bugün siyasal iktidarın ya da iş adamlarının ya da çok çeşitli çevrelerin de medyaya neden bu kadar önem atfettiklerini anlamak hiç de zor değil. Bugün belki herkes gazete okumuyor ama herkes televizyon izliyor.

Bu çok önemli gördüğüm ve faydalı sonuçlar doğuracağına inandığım etkinlik, Türkiye'de bir televizyon kanalının satın alınmasıyla başlayan tartışmaların çok doruk noktasına çıktığı bir güne denk gelmesi bence son derece manidar oldu. Organizasyon Komitesi öyle zannediyorum bu hazırlıklara bir ay kadar önce başlamışlardı. Sayın Bakanım Ayfer Yılmaz Hanımefendi beni aradığında zannediyorum üç hafta önceydi. Dolayısıyla bu satışla bir bağlantısı yok; ama hemen ondan öncesinde de Türkiye'nin bir başka büyük medya grubunun satın alınmasıyla ilgili ortaya çıkan manzara ve o manzaranın siyasal düzlemdeki yansıması da aslında bugün Türkiye'nin en acil tartışmaya ve konuşmaya dökülmesi gereken, çözüme kavuşturması gereken öncelikli siyasal sorunun medya haline geldiğini gösteriyor. Son derece ilgi çekici bir dönem tabii.

Genel itibarıyla medyaya haksızlık yapılıyor; medyanın etkinliği konusunda sanki etkinliğin ve inanılabilirliğin azaldığına dair yorumlar yapılıyor. Ama şunu çok net ifade etmek gerekir ki medya, belki hiç

olmadığı kadar Türkiye’de siyasal kararı veriş mekanizması üzerinde etkili. Bugünlerde Türkiye’nin yaşadığı siyasal atmosferle medyanın buna ilişkin yönlendiriciliği ayrı bir tartışma konusu. Yine aynı medyanın seçimlerden önceki pozisyonuyla iktidar partisinin aldığı oy oranının yüzde 47’ler civarında seyretmesi -ki bu bazılarına sürpriz gelse de, bazıları bunun sürpriz olmadığı kanaatinde- gene orada da ilgi çekici çelişkiler yaşanıyor.

Bilmiyorum, benim ne kadar vaktim var ama bir Ankara temsilcisi olarak yaşadığım somut olaylar nezdinde giderek belki daha faydalı bilgiler vermeye çalışırım.

Benim mensubu bulunduğum gazete, bir süre önce, yine Türkiye’nin hassas tartışmalar zemininde olduğu bir dönemde bir sarı zarf olayı yaşadı. Sarı zarf olayı şöyle: İlgili muhabir arkadaşlarımız yanımıza geldiler ve kendilerinin telefonla arandığını bahsederek kendilerine birtakım belgeler verileceğini, bir operasyona ilişkin olarak birtakım belgelerle birlikte kendilerinin bilgilendirileceğini söylediler ve Genelkurmay Başkanlığı’nın önünde randevu verildi. Bu bizim alışkın olduğumuz gazeteci-haber kaynağı ilişkisinin çok ötesine geçen ve alışıldık tabloların çok ötesinde bir manzara arz ediyordu ve ilgi çekiciydi. Dolayısıyla, o olay basına yansıdı ama bunun dışında basına yansımayan başka pek çok olayın da bize gösterdiği gibi medya bir silah haline geldiği için ülkenin içinde bulunduğu siyasal tartışmaların ve o tartışmalar ışığında gerginleşen siyasal tansiyonun bir aracı olarak medya kullanılmak isteniyor. Biz tabii o sarı zarf olayında, olayın kimin tarafından yönlendirildiğini bilmediğimiz için basın manipüle edilme çabası olarak gördük. Böyle bir kuşkuya sahiptik ve bunu okuyucularımıza olduğu gibi yansıtmayı bir basın etiğinin gereği olarak gördük ve bunu yaptık. Gerçekten de olayın failini ya da faillerini biz bilebilecek durumda değiliz, ancak devletin ilgili birimleri buna ilişkin çalışmalarını yaptılar ama biz gazeteci olarak olayı olduğu gibi, normal koşullarda haber kaynağıyla haber arasındaki o mekanizmanın işleyişini aktarmayız ama bu defa öyle yapmıştık.

Buna ilişkin tabii başka pek çok olayda da gözlem yapma imkânına sahip olduk. 3 Kasım 2002’de başlayan Adalet ve Kalkınma Partisi’nin iktidarıyla birlikte Türkiye’de Ankara merkezli gerginliğin gerçekten

çok üst noktaya çıktığını birebir bütün Ankara'daki gazeteciler bilecek durumdadırlar. Nitekim o günden beri yaşanan bütün olaylar, örneğin Genelkurmay Başkanlığı'nın yapmış olduğu basına ilişkin değerlendirmelerin bir şekilde yasa dışı yollarla elde edilip kamuoyuna yansıtılması, doğru olup olmadığı konusunda herhangi bir tartışmaya girecek ya da yorumda bulunacak değilim ama, darbe iddiası içeren günlüklerle ilgili bir gazetenin, bir derginin kullanılıyor olması gibi yüzlerce örnek, 3 Kasım 2002'yle 2008 tarihi arasında yaşanan pek çok olay bizlere bunu gösteriyor.

Dolayısıyla medya çok önemli bir güçtür ve bu güce ilişkin o silahı elde ederek toplumdaki mücadeleyi daha farklı noktalara taşıma ve kendilerine ilişkin zafer elde etmeye dönük çabaların arttığını gözlemliyoruz. Bu tabii medyanın ne kadar önemli olduğunu söylüyor. Medyaya ilişkin yapacağımız analizlerden bir tanesinin şu olması gerekir: Çok etkili ama maalesef inanılırlıktan uzak.

Sunuş konuşmasında da bahsedildi, bugün eğer Türkiye'de hangi gazetenin hangi manşeti attığına dair kafalarda bir kuşku oluşuyor ise burada değerlendirilmesi gereken çok önemli bir nokta var. Türkiye'den kopuk bir gazetecilik örneği yaşandığını kabul etmemiz gerekiyor. Bütün bunlara rağmen Türkiye'de yine de ortaya çıkan yolsuzlukların, özellikle son dönemde medya tarafından oldukça etkili bir şekilde dillendirildiğini gözlemliyoruz. Burada önümüzdeki süreçte ilişkin de yaşadığımız günlerin gazeteciler açısından ilgi çekici başka malzemeleri bize sunduğunu gözlemliyoruz.

Tabii Anayasa Mahkemesi'nin Başkan Vekili'nin takip edildiği ve dinlenmek istendiği şeklinde bir kuşkuya kapıldığı, bir polis aracını durdurarak içindeki Başkomiser'in üzerini aradığı ve "beni neden takip ediyorsunuz?" diye soru sorduğu, Ankara Emniyet Müdürü'nü arayarak durumdan haberdar ettiğini biliyoruz. Bunlar kamuoyuna yansıyan bilgiler. Ben bir sonraki günün yazısını düşünürken bu, acaba nasıl ele alınması gereken bir konudur, diye kendi kendime zihin jimnastiği yaparken aklıma Bülent Arınç'ın bir süre önce yapmış olduğu bir konuşma geldi. Tabii hukuk ülkesinde isek, hukukun evrensel ilkelerine saygı duyuyor isek, şu anda Yüce Mahkeme'de görülmekte olan herhangi bir davaya ilişkin yorumlarımıza çok dikkat etmemiz

gerekir. Bunun müthiş bir şekilde ihmal edildiğini gözlemliyoruz. Asıl tehlike buradadır.

Bülent Arınç'ın o açıklamasına gelecek olursak. Bülent Arınç Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın kimlerle görüştüğünü ve hangi gazetecilerle sohbet ettiğini bildiğini açıkladı. Kültür Bakanımız Ertuğrul Günay da kapatma davasının açıldığı ilk gün bir açıklama yapmıştı, o açıklama çok sert tepki ve oldukça sert yorumlarla karşılaşınca bir düzeltmeye gitmek istedi. O düzeltmede de, bazılarının Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nı yönlendirmiş olabileceği, Başsavcı üzerinde baskı mekanizmalarının kurulmuş olabileceği şeklinde bir iddia dillendirdi. Şimdi, ülkenin Bülent Arınç gibi, Ertuğrul Günay gibi şu anda hakim siyasal iktidarın en önemli figürlerinden iki tanesi böylesine açıklamalar yapınca, doğrusu ben Anayasa Mahkemesi'nin Başkan Vekili'nin takip edildiği ve telefonlarının dinlendiğine dair bir kuşkuya kapılmasının arka planını ve orada yatan psikolojiyi anladığımı düşünüyorum. Doğrudur, yanlıştır, onu bilecek durumda değiliz. Gerçekten Osman Paksüt takip edildi mi, dinlenmek mi isteniyordu, onu bilecek durumda değiliz, ama bildiğimiz bir şey varsa, ülkenin Anayasa Mahkemesi'nin Başkan Vekili takip edildiğini, telefonlarının dinlendiğini düşünüyorsa burada hepimiz adına düşünülmesi gereken ama siyasiler açısından da özeleştirilmesi gereken bir durum olduğunu kabul etmemiz gerekir.

Burada, açıklığa kavuşturulması gereken önemli bir nokta var: Bütün bunlar siyasal olaylarla ilgili ama hepsi medyanın da içinde olduğu bir aktör olarak güçlü bir şekilde rol oynadığı olaylarla ilgilidir. Çünkü şu tespiti yapalım, çok kısa, belki slogan gibi: Ülkenin yaşamakta olduğu siyasal mücadele, medya üzerinden yürütülüyor ve bundan sonra da medyanın o çok bahsedilen gücü ve önemi onun için çok artmış durumda. Siyasal mücadele önümüzdeki süreçte de medya üzerinden yürüyecek.

Dolayısıyla medyaya düşen sorumluluğun çok fazla artmış olduğunu söylememiz gerekir. Tabii, gazeteler bir taraftan çok yoğun rekabet altındalar. Şunu söylememiz gerekir: İktidar ile gazeteler arasındaki ilişki bakımından ilgi çekici bir başka manzara daha var. Şu anda Türkiye'de tirajlar aslında nüfusla orantıladığımız zaman, başka gelişmiş

lkelerle karşılaştırdığınız zaman düşük gözüküyor. Ama Türkiye’de gazetelerin okunma oranının çok da yüksek olduğunu söylememiz gerekiyor. Her bir gazetenin ortalama okunma sayısının, çeşitli gazetelere göre değişiyor ama çok yüksek olduğunu söylememiz gerekiyor. Bu da aslında yazılı basının da etkinliği bağlamında önemlidir.

İktidara yakın grupların gazeteleriyle ilgili durumu da eğer düşünecek olursanız şöyle: Tiraj dediğimiz şey, günümüz konjonktüründe Türkiye’de satın alınan bir şey. Daha fazla tiraj yapmanız gazeteyle mümkün ama bunun bedelini ödeyeceksiniz. Daha fazla yatırım; ama daha da çok önemlisi promosyon. İktidara çok yakın bir gazetenin Türkiye’de bir kamu şirketi aracılığıyla desteklenen, onun sponsorluğundaki çok büyük bir kampanyaya giriştiğini ve 70.000 civarında olan tirajının bir anda 200.000’lere çıktığını gözlemledik. Bunların hepsi hi kuşkusuz Türkiye’de siyasal iktidarla medya arasındaki ilişkileri ortaya koyan ama aynı zamanda ekonomik sonuları ve tabanı olan da gelişmeler.

Dolayısıyla, gazetelerin ieriğinin, inanılirlılığının da sorgulanması gereken bir dönem, çünkü biraz önce verdiğim ve bence çarpıcı olan o örnek, yani tirajın parayla satın alındığı ve 200.000’lere çıkarttığınız zaman bir gazetenin tirajını, onun siyasal karşılığı da tabii doğal olarak ortaya çıkıyor. Ama o promosyon bittiği zaman iktidara yakın gazetenin tirajının tekrar 70.000’lere düştüğünü gözlemliyoruz. Muhalefet yapmak gazeteciliğin doğası gereği. Gazeteci muhalefet yaptığı zaman kendi asli görevini yapıyor ve ilgi çekiyor.

Burada Bekir Coşkun en çok okunan yazarlardan. Benim bilebildiğim en son rakamlardan hatırlayabildiğim kadarıyla şu anda Türkiye’de internet, hani artık tiraj gibi tıklanma rakamları var, internette kaç okunuyor, Bekir Coşkun şu anda Türkiye’nin en çok okunan yazarlarının başında geliyor. Bu bize aslında çok ama çok önemli bir ip ucunu da veriyor. Ekonomik gücünüz her ne kadar olursa olsun, siyasal iktidarla ilişkiniz her ne düzeyde gelişirse gelişsin, en son kertede izlenmek istiyorsanız, gazetenizin alınmasını istiyorsanız ve ona uygun reklam da almak istiyorsanız, o zaman kamuoyuna bir mesaj vermeniz, o mesajın da inanılır bulunması gerekiyor. şu anda

iktidara yakın grupların yaşamış olduğu sıkıntının, ağırlıklı olarak buradan kaynaklandığını gözlemliyoruz.

Bir başka şey; tabii ki hakkında kitap da yazıldığı için çok polemik konusu da yapıldı ama, ben izleyenlerin, okurların ne kadar etkili olduğunu da gözlemlemek için, ilgi çekici bulduğum iki olay. Bir tanesi Emin Çölaşan olayı. Çok değerli meslektaşımız Hürriyet'ten ayrıldığı tarihte, bilebildiğim kadarıyla, rakamlarda küçük oynamalar olabilir, Hürriyet Gazetesi 70 ila 80,000 arasında tiraj kaybetti. Yaklaşık 500 000 civarındaki bir tiraj içersinde 75-80,000 tiraj kaybı. Bu, okurun patronaja verdiği mesaj bağlamında önemlidir.

Yine bütün tartışmalardan azade söylüyorum, çünkü mesele pek çok boyutuyla yargıya da taşınacak gibi gözüküyor ya da Meclis boyutunda da tartışılacak gibi gözüküyor, Türkiye'nin en önemli özel televizyonlarından bir tanesi Çalık Grubu tarafından satın alındıktan sonra şu anda tirajları çok hızlı bir şekilde düşüyor. Çok bariz, ölçülebilir ve onu satın alanlar tarafından endişeyle karşılanabilecek şekilde düşüyor.

Bütün bunlar bize aslında sadece 8 ay önce yüzde 47 oy almış ve bir önceki döneminde aslında hatalarıyla birlikte önemli başarıları da getirmiş bir siyasal iktidar döneminde oluyor. Sekiz ay önce yüzde 47 oy veriyor vatandaş, bunun analizi ayrı bir tartışma konusudur, orada medyanın rolü de ayrı bir tartışma konusudur ama orada vurgulamak istediğim bir başka bölüm var. Yüzde 47 oy verdiği iktidara ilişkin endişelerinin o iktidarla medya arasında ilişki kurulma çabalarından etkilendiği için de bir televizyon kanalının reytinglerini çok hissedilir bir şekilde düşürüyor. Bunu önemsemek gerekir.

Burada bir sosyoloji var ama bundan da önemlisi tabii patronlar paraya bakarlar; Çalık Grubu da 1.1 milyar dolar verdi. Bu hızla giderse tabii büyük bir hüsrana uğrayabilirler. Onun arka planında da ekonomik kaygılar var. Vatandaşın vermiş olduğu mesaj var orada.

Ben aslında sözlerime daha da devam edebilir ama isterseniz daha sıkıcı olmayayım, şimdi bitireyim. Beni sabırla izlediğiniz için tekrar teşekkür ediyorum. Aranızdaki gerçekten çok saygı duyduğum, tekrar

etmekte zorunlu hissediyorum kendimi, çok saygıdeğer eski bakan büyüklerimi de burada gördüm, aranızda olmaktan onur duydum, onu bir kere daha belirtmek isterim.
Çok teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Sayın Küçükkkaya biz de size teşekkür ediyoruz değerli vaktinizi bize ayırıp bu panele katıldığınız için.

Ben, izninizle sözü diğer panelist arkadaşşıma vermeden bir küçük saptama yapmak istiyorum. İsmail Küçükkkaya arkadaşım demin dedi ki, medya bir silah olarak kullanılıyor. Doğru olabilir; bazı medya kuruluşları silah olarak kullanılmak amacıyla alınıyor veya kullanılmak isteniyor olabilir. Yalnız benim dört yıldır Kanal B'de gördüğüm bir şey var. Onu görünce de bu silahı şöyle tarif ediyorum: Medya galiba bir nükleer çekirdek. Bu nükleer çekirdeği enerji üretmek için de kullanabiliyorsunuz, atom bombası yapmak için de. Kanal B bunu enerji üretmek, sinerji arttırmak amacıyla kullanıyor. Ondandır da çok mutluyum. Bir nükleer reaktör içindeyiz ama hiç olmazsa faydalı bir şey yapıyoruz gibime geliyor.

Şimdi sözü değerli arkadaşım Muharrem Sarıkaya'ya vermek istiyorum. Buyurun Sayın Sarıkaya.

MUHARREM SARIKAYA (Sabah Gazetesi yazarı) Teşekkür ederim. Herkesi selamlıyorum.

Aslında biraz işimin zor olduğunu biliyorum. İki şekilde zor, çünkü ben hep bu mikrofonun o tarafındaydım; birçoğunuz, ya hocamız olarak veya siyasiler olarak sizler de bu taraftaydınız. Eski Milli Eğitim Bakanı Sayın Metin Bostancıoğlu da bize bakıyor, zaten biraz önce hemen İsmail'e eleştirisini de getirdi, "merkez sağ" dedin, "bir dakika biz de buradayız, bizi yok saydınız" dedi. Görüyorsun, mikrofonun bu tarafında olmanın zorluğunun bir başka şekli; çünkü biz bugüne kadar hep sizleri mikrofonun öbür tarafından sorguluyorduk, sorular soruyorduk, bir kulakla dinleyip notlarımızı alıyorduk. Şimdi ise siz benim konumdasınız.

Gerçekte fazla bir şey anlatmama da gerek yok. Medyanın içine düştüğü durum, bugünkü halimiz bu. İkinci olarak sizi, size anlatacağım. Bunun zorluğunu biliyorum. Çünkü sizin de yaşadığınız bir dönemi, yani medyanın, siyasetle ilişkisini ve devletle olan ilişkisini anlatacağım. Dilerim dersime iyi çalışmışımdır, çünkü biraz önce Sayın Uslu Hocam ilk açılış konuşmasını yaparken “medya kendisine üstlenilen görevleri yeterince yerine getiriyor mu?” “Haberlere güvenilir mi?” sorularını sordu ve bir de Almanya’dan örnek verdi. “Almanya’da yapılan bir araştırmaya göre 1967’den bugüne toplum güveni azalıyor” dedi. Hoş, dediklerinde haklıydı; çünkü dönüp baktığımız zaman medyanın bugün içinde bulunduğu durumda sıkıntıları büyük ama bütün bunlarla birlikte Mustafa Kemal Atatürk’ün bir sözünü de hatırlatmakta yarar var: “Basından kaynaklanan aksaklıkların yegâne izale yeri yine basın hürriyeti olmalı.” Dolayısıyla basın hürriyeti aslında toplum hürriyetidir, toplumun bağımsızlığıdır. Bu olmadığı zaman da hiçbir şekilde toplumdan söz edilemez veya toplum bağımsızlığından söz edilemez.

Tabii Haberal Hocam da dedi ki, “Siz bizim nereden nereye geldiğimizi bir anlatın da onu da bir görelim.” Ben şimdi onu anlatmaya çalışacağım. İsterseniz onu anlatmadan önce şöyle bir tespitle başlayayım. Bu tespit bana ait değil; Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü’nün bir tespiti. Şöyle diyor: “İktidar-medya ilişkileri hiç de hayra alamet değil.” Bu cümleye bakıp da Türkiye’nin hakkında konuştuklarını falan zannetmeyin; Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü Fransa hakkında konuşuyor, Sarkozy hakkında konuşuyor. İktidar-medya ilişkileri için hiç de hayra alamet değil dediği olay, son dönemde iktidardan basına dönük veya basının kendi içerisindeki çekişmelerini de anlatmıyor. Sarkozy’nin baskılarını anlatıyor veya dönüp bakalım, Putin’in baskılarını anlatıyor.

Dolayısıyla, 2007 yılı verilerine dönüp baktığımız zaman, aslında basının ne durumda olduğunu da çok iyi gösteren bazı delilleri görürüz. Yine Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü’nün 2007 yılı raporuna dönüp baktığımızda, basın örgütü sıralamasında Türkiye 169 ülke arasından 101. sırada yer alıyor. Bu, aslında vahametimizin göstergesidir.

Size daha ilginç bir şey söyleyeyim: Namibya, Yeşilburun adaları, Togo, askeri cunta yönetiminden yeni çıkan Moritanya, Tanzanya, Madagaskar, Mozambik, Moğolistan, Botsvana, Haiti, Katar, Kongo, Kamboçya, Angola, Fildişi Kıyısı gibi, neredeyse bağımsızlıklarını kazanalı daha yeni olmuş ülkeler bile bizim önümüzde yer alıyor. Herhalde bu da kendimizi anlatmamız için yeterli bir veri. Bu veriler de Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün verileri. İnternet sitesine girerseniz çok rahatlıkla bunu da bulabilirsiniz.

Peki, medya niye bu duruma geldi? Medyanın bu duruma geldiğini anlamak için aslında dönüp şöyle bir tarihi sürece bakmak gerekiyor. Haberal Hocamın istediği şeyi ben dilim döndüğünce veya vaktim yettiğince anlatmaya çalışayım.

Medyanın Türkiye'deki rolünü irdelemek için toplum ve devlet ilişkisi olarak ikiye ayırmak gerekir. Çünkü her ikisinde paralellik görülse de iç bünyesel ayrılıkları derindir. Medya bugüne kadar bazen toplumu öğrencisi, devleti ise ortağı olarak gördü. Bazen de toplumu ortağı, devleti öğrencisi...

Gutenberg tarafından 1450 yılında icat edilmiş olmasına rağmen ilk olarak 1727 yılında Osmanlı'da kullanılmaya başlayan matbaadan bugüne dek bu özelliği değişmedi; genetiğinde veya omurgasında devleti taşıdı.

Murat Belge'nin tanımıyla, bazen devlet ailesinin erkek çocuğu oldu, bazen de mürebbiye... Ancak mürebbi veya mürrebbiye özelliği 1919'dan 1990 sonlarına kadar hep birinciliği korudu.

Erkek çocuk olarak kardeşleri devletin diğer kurumları ile çoğu zaman çatıştı, onlara da eğitici ve yol gösterici olmaya çalıştı. Halka karşı yaptığı gibi onlar için de mürebbi veya mürebbiyeliğe soyundu. Bu görevinden dolayı devletin miras payından en büyük payın kendisine ait olduğuna inandı.

Küçük kardeşleri terbiye etmek için mürrebbi/mürrebbelik pozisyonunu bazen abarttı. Bundan dolayı devlet; yani baba ile çatıştığı zamanlar oldu. Örneğin II. Murat döneminde Batılılaşmanın

halka yayılmasındaki en önemli motor güç; devletin en önemli yardımcısı olurken, II. Abdülhamit döneminde çatışan tarafta yer aldı. Sonunda devletten dayak yiyen ama bir evlat gibi de yok edilemeyen tek ayak üzerinde ceza çeken pozisyonda kaldı.

Bu pozisyonu medya ile evlilikler sayesinde devletten geçinmek isteyenlere de yol açtı. 1908'de Meşrutiyet'in ilk iki ayında 200 gazete için imtiyaz başvurusu yapıldı (Ahmet Çakır-Radikal- Fazıl Ahmet Efendi'nin anıları).

Çıkar gruplarının harekete geçmesinde Saray yönetiminin basına karşı tutumu yol açtı. Basına karşı getirilen sansür, gazetecilere yönelik baskı sonucu 24 Temmuz 1908'de basın çalışanlarının direnişini getirdi. Bu tarihte ilk kez sansür kurulları matbaalara giremedi. 25 Temmuz 1908 sabahı gazeteler ilk kez özgürce çıktı. İkdam, Sabah, Tercüman-ı Hakikat ve Saadet gazeteleri piyasada yok sattı. Örneğin, 10 paraya satılan İkdam gazetesi piyasada tükenince tanesi yarım liraya alıcı buldu. Tirajı iki binden 50 bine çıktı. Tam bu özgürlük ortamında gazetecilikle ilişkisi olmayan birçok kişi kapağı basın alanına attı. (benzer durum 1980 sonundan itibaren de görüldü). Çünkü karanlık işlerini gerçekleştirmenin en iyi manivelası olarak gördüğü basın onlara ayrıca iyi para da kazandırıyor. Yabancı ülkelerden para alıp yayın yapan gazeteler 1908'den sonra yaygınlaştı.

Basının dizginlerini elinden kaçırdığını gören Saray yönetimi boş durmadı. Meclis'e sunduğu yasa tasarısıyla gazete çıkarmanın şartını 200 lira depozito yatırmaya bağladı. Ahlak Yasası ile de kısıtlamalar getirdi. Mebusların da gazete patronu veya yöneticisi olamayacağı hükme bağlandı...

Sarayın getirdiği yeni kurallar milletvekillerinden Vartkes Efendi'nin Meclis'te "sansür bile bu kısıtlamalardan iyidir" diye isyanına neden oldu. Her ne kadar yasaların geçici olacağı söylene de 10 yıl, 1919'a kadar kalıcı oldu.

II. Abdülhamit'in 33 yıllık saltanat dönemindeki zulümden kurtulan basın, II. Meşrutiyet ile derin bir soluk aldı. Fakat sonrasında istibdat (II. Abdülhamit dönemindeki despotluğa, kanun ve kurala uymayan

monarşizm) dönemine bile rahmet okutturacak olaylar yaşadı. Özellikle gazetecilerin öldürülmesi, bu kapsamda yaşanan en büyük felaketti (Ahmet Çakır, Sansürsüz Bir Gün, Radikal gazetesi 24 Temmuz 2001). Bu dönem yüz yıl sonrasında da rastlanacağı gibi gazetecilere karşı suikastların en fazla işlendiği dönem oldu. Hasan Fehmi, Ahmet Samim, Zeki Bey ve Hasan Tahsin (Silahçı) bu yıllarda öldürüldü (1909, 1910,1911 ve 1913).

Mustafa Kemal'in 1919'da Samsun'a çıkışıyla basın da ikiye bölündü. İstanbul gazetelerinden "İleri, Akşam, Yenigün, Vakit" Mustafa Kemal'in yanında yer aldı. Refii Cevat'ın "Alemdar"ı ve Ali Kemal'in "Peyam-ı Sabah"ı ise karşı cephede siper tuttu. Ayrıca parti gazeteleri de boy gösterdi. Örneğin Hüseyin Cahit'in "Aydınlık Dergisi", Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi'nin yayın organı olarak 1921 Temmuz'u ile 1925 Ağustos'u arasında çıkardığı 30 sayıda Mustafa Kemal'i destekledi.

Onun öncesinde de parti gazeteleri yok değildi; ancak ömürleri bu kadar uzun olmadı. Örnek olarak Kasım 1908'de İzmir'de sosyalist gazete olarak çıkan Boykotaj Cemiyeti'nin GAVE isimli gazetesi ile 1909'da Salenik'te yayınlanan Amele gazetesi sayılabilir. Veya sonrasında Hüseyin Hilmi'nin 1910'da çıkardığı Sosyalist'i, kapanınca yerine çıkardığı İnsaniyet ve o da kapanınca 14 Aralık 1910'da iki sayı yayınlanabilen "Medeniyet" de gösterilebilir (Doğan Avcıoğlu- Ali Cerrahoğlu Türkiye'de Sosyalizmin Tarihi)...

Dilerseniz Osmanlı dönemini bu örneklerle kapatalım. Cumhuriyet dönemine bakalım.

Basın, Cumhuriyet döneminde de rolünü değiştirmede. Örneğin 1928'de Latin harflerine geçilme kararı alındığında toplum tarafından terk edilmeye yaşadığı iflaslarda yanında devletin desteğini buldu. Yılmadı, ayakta kaldı. Çünkü rolü başından beri belliydi, devletin büyük oğlu olarak yardımcı; toplumun da mürebbiyeydi. Devletin "Millet İnşaa Etme" projesinin müteahhidi hatta mimarıydı.

Bu dönemde gazete yazarları ve muhabirleri aralarında politik kavgalarını verirken, "halkı millete dönüştürme" yani halkı eğitme, Batılı değerlere yönlendirme görevini hep el birliği ile yerine getirmeye çalıştı (Murat Belge).

Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarından, çok partili döneme kadar da basın ile devlet arasında çok fazla sorun yaşanmadı. Çünkü ilişkinin kuralları ve çerçevesi net bir şekilde belirlenmişti.¹

Demokrat Parti'nin (DP) ilk yıllarında geçmişteki parti diktasından bıkkın olan basın mensupları oldukça rahat bir süreç geçirdi. 1931 yılında konulan bazı sınırlandırmalar kaldırıldı. Ama bu da uzun sürmedi. Çünkü bu kez DP hükümeti hâkimiyetini perçinlemek için devletin dizginlerini ele geçirme dönemini başlattı. Dolayısıyla devletin parçası olan basının da dizginlerini eline aldı.

¹Panel konuşmalarının baskı aşamasında Sayın Sarıkaya'nın konuşma metnine eklenmesi için gönderdiği Sayın Altan Öymen'in yazısından alınan alıntı, dipnot olarak ricası üzerine eklenmiştir (AZB). "Anka Ajansı'nın kurucusu, gazeteci-yazar, eski bakan Altan Öymen bakın o dönemi nasıl anlatıyor (Bir Kısım Rejimi/ 18 Eylül 2008 Tempo Dergisi):

"1945 sonlarına kadarki tek parti döneminde Başbakanların basınla uğraşmaya pek ihtiyacı yoktu. Basın Yayın Genel Müdürlüğü, gazetelere 'şu olay (veya demeç) şöyle yazılmayacak' diye bir bildirim gönderiyordu. Gazeteler yazmıyordu. Zaten yazacak olsalar bunun yaptırımını yasa da yazılıydı; 1930 tarihli 5680 sayılı basın kanunu'nun bir 50'inci maddesi vardı. Bugünkü dilde şöyleydi: 'ülkenin genel politikasına dokunacak yayınlardan dolayı, bakanlar kurulu kararı ile gazete ve dergiler geçici olarak kapatılır'. Tebliğe uyulmamak, genel politikaya aykırı davranmak sayılabilirdi. O kapatmanın geçiciliğinin ne kadar süreceği de belli değildi. 15 gün de sürebilirdi üç ay da... daha fazla da... zaten çoğu defa, hükümetin böyle bir yaptırım uygulamasına gerek kalmazdı. Çünkü hükümet adına Basın Yayın Genel Müdürlüğü'nden (bazen valiliklerden) gelen 'şunlar yazılmayacak' tebliğlerinin uygulanmasında bir aksaklık olmaması için, gazete patronları ve yöneticileri, gereken önlemleri almış olurlardı. Aksaklık bazen dikkatsizlikten olurdu, bazen de bir habere konulan yasağı içine sindiremeyen gazetecilerin, o yasağı orasından burasından delme çabaları yüzünden.

Tebliğlere –özellikle dış politika konularıyla ilgili olanlarında- bazen 'şunlar yazılmayacak' denilmekle yetinilmez, 'şunlar yazılacak' da denirdi. Bunun 'şayet devlet başkanının doğum gününün kutlandığı yazılacak, ama fazla ayrıntıya girilmeyecek' gibi örnekleri, o dönemin belgelerinde vardır. Tebliğlerde bazen gazetelerin mizanpajına da karşılır, belirli haberlerin kaç sütuna verilebileceği de bildirilirdi. Bu İkinci Dünya Savaşı sırasında, Türkiye'nin savaşa girip girmeme konusunda sırat köprüsünden geçermiş gibi bir durumdayken düzenlenmiş bir tebliğdi. Amacı halkın heyecanlanmasını önlemektir...

Başbakan Şükrü Saraçoğlu'nun yakın bir zaman öncesine kadarki tek parti döneminde, basınla bir sıkıntısı yoktu. Ama artık çok parti dönemine geçildikten sonra (21 Temmuz 1946) onun hakkında da eleştiriler başlamıştı. Saraçoğlu, Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı'na girmeme başarısında Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'den sonra en büyük payı olan politikacıydı. 1941'de Başbakan olmadan önce de zaten hükümetin Dışişleri Bakanıydı. Ama Başbakan olarak –Varlık Vergisi gibi- çok yanlış ölçülerle uygulanan bir kanun çıkarılması da onun başbakanlığında olmuştu. Bu yüzden çok eleştiriliyordu. Tabii bu eleştiriler, tek parti döneminde basına pek yansımıyordu. Çok partili hayata geçildikten sonra bunlar muhalefetin başlıca eleştiri konularından biri haline gelmişti. Dolayısıyla 1946'nın başbakanının artık muhalefetle de basınla da başı dertteydi.

Ama ne yapsın? Artık demokrasi yoluna girilmişti. Başbakana düşen kendisine yönelik eleştirileri önlemek, hükümete yönelik eleştirileri önleyen yasaları ve uygulamaları değiştirmek, demokratikleşmekti. Şükrü Saraçoğlu ve dönemin diğer yetkili yerlerindeki iktidar politikacıları artık o görevi içlerine sinse de sinmese de yerine getiriyorlardı...

Basını, en önemli noktası olan ekonomik gücünden yakaladı. O güne kadar kâğıdı, boyası, hatta maaşı devlet tarafından çeşitli sübvansiyonlar aracılığı ile ödenen basın üzerinde baskı kurdu. Bunu da 20 Eylül 1950'de resmi ilanların dağıtımını sağlayacak Resmi İlan Şirketi'ni kurarak sağladı (Ahmet Çakır-Radikal).

Şevket Süreyya da o günü şöyle anlatır:

“Basının arabasının dizginleri hükümete geçiyordu. İlanların baskı rejimi halinde kullanılmasına paralel olarak öteki iki çark harekete geçirildi. Biri gazetelere, hükümetin sempati ya da antipatisine göre bir malzeme, dıştan alım olanağı vermek, diğeri ise basın mahkemelerini harekete geçirmek...”

Basının üzerindeki en büyük baskı da bu dönemde oldu. 1908- 1913 arasında yaşananlara benzer suikastlarla karşılaşıldı. (Dipnotta verilmiş olan Öymen'in de yazısında belirttiği gibi 70 yaşındaki gazeteci Ahmet

Tabii her şey birdenbire olmadı. 1946 seçimleri, yer yer tek parti döneminin koşulları altında kaldı. Recep Peker'in başbakan olduğu bir yıllık ve sertlik döneminden sonra iki büyük parti uzlaştı. Bir 'ortak çalışma' süreci başladı. Seçim Kanunu muhalefete güvenceler verecek şekilde değiştirilirken, Basın Kanunu'nda da 'hükümetin gazete yetkisinin kaldırılması' dâhil bazı değişiklikler yapıldı. O dönemin bu değişikliklerde payı olan iki başbakanı, Hasan Saka ve Şemsettin Güllaltay'dır. İkisi de, tek parti döneminin politikacılarıydı. Ama çok partili demokratik hayatın gereklerini iyi biliyorlardı.

Sonra... 1950 ve Cumhuriyet kuruluşundan 27 yıl sonra ilk iktidar değişikliği. İktidarda artık demokrat parti var. Cumhurbaşkanı partinin eski genel başkanı –eski başbakanlardan- Celal Bayar, Başbakan partinin yeni genel başkanı Adnan Menderes. İlk yılda yeni demokratikleşme örnekleri gördük. Nazım Hikmet'in de hapisten çıkmasını sağlayan bir Af Kanunu. Ve daha da demokratikleşen Basın Kanunu...

Ama bu gidiş çok da devam etmedi. Özellikle 1953'ten sonra önce muhalefet partisine sonra basına karşı 'tahammülsüzlük örnekleri' birbirini izlemeye başladı. Hele demokrat partinin 1954'teki 'ikinci zaferi'nden sonra, o örnekler hızla arttı. Kırşehir kanunu, yargıtay yargıçları ile üniversite profesörlerini re'sen emekliye sevk etme kanunu gibi anti demokratik kanunlara paralel olarak, basınla ilgili yeni kanunlar da çıkarıldı. 70 yaşındaki Ahmet Emin Yalman'dan 80 yaşındaki Cahit Yalçın'a kadar pek çok basın mensubu bundan nasibini aldı. 1960'ta kurulan ünlü Tahkikat Encümeni'nin hedefleri arasına, muhalefetle birlikte 'bir kısım basın' da konuldu. Tahkikat Encümeni'nin kurulması için DP'lilerce verilen önerenin gerekçesinde şöyle deniliyordu: 'bir kısım basının; bünyesini; çalışma tarz ve metotlarını ve kanunlar muvacehesindeki tutumunu ve bu kanunları işlemez hale getirmek hususundaki gayrimeşru faaliyetlerinin (...) mahiyetini tetkik ederek elde edeceği neticeleri TBB. Meclisi'ne bildirmek üzere Dâhili Nizamname'nin 177'inci maddesi hükümlerine göre 15 kişilik Tahkikat Encümeni kurulmasını (...) arz ve teklif ederiz..."

Bu da demokratik dönemin ilk iktidar değişikliğinden sonraki bir 'basını yola getirme' girişimiydi. O girişimin hikâyesi de uzun..." Görüleceği gibi Altan Öymen'in de yazısında detaylı anlattığı gibi çok partili dönem de, İkinci Meşrutiyet'in sonrasında rastlandığı gibi basın için hayırlı olmadı.

Emin Yalman ve 80 yaşındaki gazeteci Hüseyin Cahit Yalçın hapse atıldı).

Basın bunun acısını kısa sürede çıkardı. Ancak kendisi de altında kaldı; 6-7 Eylül 1955 olayları sonrasında 10 Eylül günü basın da sıkıyönetim yasakları ve baskı ile tanıştı.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın şu sözü de herşeyi anlamaya yetti: "Tenkit zamanı çoktan geçti, şimdi tahrikçileri tenkil (şiddet kullanarak sindirme, yok etme) zamandır." (Şevket Süreyya Aydemir, Menderes'in Dramı s.516).

Başbakan Menderes de geri kalmadı, "Nedir bu birader güya Başbakanım ama elin bir gazetecisini bile hapse attıramıyorum. Hâkimler de halkçı (CHP'li), savcılar da..." (Şevket Süreyya Aydemir, İkinci Adam, cilt 3).

DP de CHP'ye karşı kendi medyasını kurmak için kolları sıvadı. Zaten tek parti döneminden bıkmış olan ve Basın İlan Genel Müdürlüğü'nden gerekli desteği bulmak isteyen gazeteci patronlardan bu yeni koşula çoktan hazır olanlar da vardı. En sert tekzipler dönemi de bu sırada yaşandı. Dünya gazetesi tekziplerden en fazla payını alanlardan biri oldu. Birçok gazeteci de hapse girdi. Ülke karıştı ve 27 Mayıs 1960'da ordu yönetime el koydu. Hapisteki gazeteciler salıverilirken yeni anayasa çalışmasında gazeteciler de yer aldı. Yakın zamana kadar varlığını korumayı başaran meşhur 212 sayılı yasamız da bu dönemde yazıldı. 212 sayılı yasa basın çalışanlarını mutlu; gazete patronlarını ise rahatsız etti. Patronlar 10 Ocak 1961'de üç gün süreyle gazetelerini çıkarmayacaklarını açıkladı. Basın çalışanları da bir araya gelip "BASIN" isimli gazeteyi çıkardı. O gün basın için dönüm noktası oldu... Matbaacı patronlar süreci bitti, gazeteci patronlar dönemi başladı.

Aynı zamanda Anayasa'ya da 22'inci madde olarak "Basın hürdür, sansür edilemez. Devlet basın ve haber alma hürriyetini sağlayacak tedbirleri alır" maddesi eklendi. Ama balayı uzun sürmedi. Milli Birlik Komitesi'nin en genç üyesi Muzaffer Özdağ'ın "Babıali'den de geçeceğiz, derebeylik müessesini yaşatmayacağız" sözü de bunun en iyi göstergesi oldu.

Sivil hayat ile 1965 seçimlerini Adalet Partisi ezici çoğunlukla kazandı. İlk işlerinden biri de basın dizginlerini yeniden ele geçirmek oldu. Basın İlan Kurumu, SEKA'dan kâğıt yardımı, gazetecilere getirilen sübvansiyonları dilediği gibi kullandı. Karşı gruptaki gazeteciler de sert muhalefete başladı. Örneğin Akşam gazetesi yazarı ve Türkiye İşçi Partisi milletvekili Çetin Altan etkili muhalefet yaptı. Yolsuzluk, vurgun, talan haberleri o dönemde patladı. Ulusal petrol ve NATO'ya hayır kampanyaları düzenlendi. Gazeteci İlhami Soysal da sokak ortasında dövüldü.

Sonunda asker yönetime tekrar el koydu. 12 Mart 1971- 14 Ekim 1973 arası basın için en çileli süreçti. Ülkede ihbar furyası başladı birçok gazeteci hapse atıldı. Gazetecilere, akademisyenlere ve düşünörlere karşı o kadar ağır baskılar yapılır ki, Başbakan Nihat Erim bile valiliklere “gereksiz tutuklama yapmayın” diye uyarı yazısı göndermek zorunda kaldı. Ancak bu da fayda etmedi, çok geçmeden Prof. Mümtaz Soysal, Prof. Bahri Savcı, gazeteci İlhami Soysal, Uluç Gürkan, Cemal Reşit Eyüboğlu, Doğan Avcıoğlu gözaltına alındı.

Basın patronları da nasibini aldı; matbaalarının kapatılacağı korkusu salınan bazı basın patronları direnmeye çalışsa da fazla ileri gidemedi. Ancak gazeteci patron olanlar farklı davrandı çalışanlarına sonuna kadar sahip çıktı. Onları ve ailelerini tek başına bırakmazken, bazıları ise devletten geçinmenin yolunu bulmaya gayret etti. İhbar furyası da II. Abdülhamit dönemini aratmadı. Bu durum 1970 sonlarına kadar devam etti. 1970'lerin sonuna gelindiğinde CHP ile AP arasındaki yarış gazetelere de yansdı. Örneğin Ankara'da gazetelerin toplandığı Rüzgârlı ve Ağah Efendi Sokaklarında bir tarafta Ulus-Barış, karşı cephe, yanda ise Son Havadis- Adalet arasında tatlı kavga yaşandı. Ancak her iki cephe de devletten geçimin yolunu buldu; SEKA'dan sübvansiyon edilmiş fiyatla aldıkları kâğıt tahsisinin yüzde 5'i dahi kullanılmazken, gerisini fahiş fiyatla piyasaya sattı. İki kardeşin sahibi olduğu Hürriyet, Günaydın gibi büyük gazetelerdeki sıkıntılı dönem de bu sırada başladı. Onlar da AP iktidarına karşı muhalefet yaparken, (Demirel'in eşine karşı Günaydın'da yayınlanan haberler) bazen de Ecevit'e karşı duruş sergileyip iktidarı terbiye etme hedefiyle yoluna devam etti. Ancak toplumu millet yapmak için uğraşını da elden bırakmadı. Her ne kadar millet olmak için eğitilen çocuk da yaşlanmış,

koca bir adam olmasına, mürebbiye de yaşlı bir babaanneye dönüşmesine rağmen görev elden bırakılmadı.

12 Eylül 1980 yeni bir sürecin daha başlamasına yol açtı. O güne kadar süren “gazeteci patronlar” dönemi 12 Eylül ile birlikte son buldu. Yerine patron gazeteciler süreci geldi. Özal da bu dönemin gelmesinde rol üstlendi. Basın, devletin bir unsuru olmaktan uzaklaştırılması sürecini başlattı. Bir kamu kuruluşu özelleştirilme sürecinde nasıl özerk hale getirilirse, basın da benzer bir operasyona uğratıldı. Önce sübvansiyonları kesildi. Ancak bunun karşılığında ihaleler verildi. Bazı basın çalışanlarının ani zenginleşme süreci de bu döneme başladı.

Başbakan Turgut Özal’ın “2,5 gazete kalacak” sözü de bu dönemde geldi. Aslında Özal haksız değildi, çünkü üzerindeki sübvansiyonlar kalkınca basında ancak 2,5 gazetenin ayakta kalabilecek durumda olduğunu basın da biliyordu.

Bazı gazeteci patronlar bu dönemde matbaalarını kapattı. Gazetelerinin yayın hayatına son verdi. Geçmişte parti gazetesi olarak faaliyet gösterenler de başka alanlara yöneldi. Çoğunluğu müteahhit oldu.

Özal da boş durmadı kendi basınını yaratma çabasına girdi. Bu, bazı gazeteci patronları rahatsız etti. Milliyet’ten sonra, Günaydın gazetesi sahibi Haldun Simavi de medyadan ayrıldı, geleceğin sektörü turizme yöneldi. Günaydın da iyi bir paraya alıcı buldu. Basına yeni oyuncular girmeye başladı. Asil Nadir de bunlardan biriydi. Çok yüksek bedeller ödeyerek Güneş gazetesine gazeteci transfer etti.

Gazeteler basın sürecinden medya dönemine de bu tarihlerde geçiş yaptı. O güne kadar devletin tekelinde TRT ile varlığını koruyan televizyonlara rakip çıktı. Başbakanın oğlu Ahmet Özal bunun ilk adımını attı ve STAR TV’yi kurdu.

Yasak olmasına rağmen iyi bir reklâm geliri olan televizyon kurmaya dönük tam bir akın başladı. Aynen 1908’de gazete çıkarmada görüldüğü gibi bu kez birçok kişi işini yürütmek için televizyon kurmaya başladı. Çünkü televizyon aracılığıyla halka anında ulaşmak daha kolaydı. İktidarlar üzerindeki ağırlığı da yüksekti. O ana kadar

inşaat işiyle uğraşan birçok müteahhit anında televizyona yöneldi. Pıtrak gibi televizyon ekranları patlak verirken bazıları da televizyonları ile battı.

Bu süreç medya emekçileri için de çileli yılların başladığı dönem oldu. Bir yandan medyaya yeni isimler girerken diğer yandan aynen 1909-1913 döneminde yaşandığı gibi gazeteci katliamları damgasını vurdu.

1990 başına gelindiğinde televizyonların üzerindeki yasak da kendiliğinden kalktı. Bundan sonra medyanın siyaset üzerindeki tahakküm dönemi başladı. Basının özelleştirilen devlet ihalelerine ilgisi yüksek oldu. Kameralarını ve kalemlerini silah gibi kullananlar bu dönemde çoğaldı. Türkiye'nin en büyük işadamları korkutulup ihaleden kaçırıldı. Kaçmayanların da aileleri ile uğraşıldı. Medya çok zengin oldu. Birçoğu banka satın aldı. Artık hükümet kurup hükümet yıkan, bakan atayıp, bakan deviren, koalisyonlar kurup yıkan güce ulaşmıştı. En fazla yolsuzluk, talan vurgun haberleri de bu dönemde ortaya çıktı. Devletin içindeki pislikler tek tek deşifre edilmeye başlandı. O güne kadar devletin içinde yer alan basın bu kez devlete dışardan bakmaya, içindeki olumsuzlukları görmeye ve yansıtmaya başladı.

1990 sonuna gelindiğinde en güçlü olduğu dönemde gelen ekonomik kriz, basını da vurdu. Uzun süredir ihtiyaç duyduğu dibe vurma süreci de bu aşamada geldi. Ancak medyanın arasındaki kavga da siyasi iktidardan pay kapma yarışı ile devam etti. Ekonomik kriz ve kendi içindeki çekişmeden güçsüz duruma düşen medya üzerinde bu kez siyasetin tahakküm dönemi başladı.

İş tersine döndü, medyanın siyaset üzerindeki baskı döneminden, siyasetin medya üzerindeki baskı dönemine geçildi. Medyanın dikey ve yatay büyüme modellerinin çerçeveleri yerinden oynadı.

Kısır döngüde başa gelindi; 1908-1919- 1931- 1965- 1975- 1987- 1995 ve bugün...

OTURUM BAŞKANI- Evet, Hürriyet Gazetesi'nde omuz omuza çalıştığımız sevgili arkadaşım Muharrem Sarıkaya'ya biz de teşekkür ediyoruz. II. Meşrutiyetten bu yana güzel bir ufuk turu oldu.

Sevgili Sarıkaya herhalde soru-cevap bölümünde söyleyemediklerini de söyleme fırsatı bulur.

Değerli konuklar, konuşma sırası yine gazeteciliğe beraber başladığımız, Türk Haberler Ajansı'nda, yan yana masalarda, fasit daktiloyu bir o, bir ben kullanarak başladığımız sevgili Bekir Coşkun'da.

Buyurun.

BEKİR COŞKUN (Hürriyet Gazetesi Yazarı)- Teşekkür ediyorum. Sağ olun.

Burada eski dostları da gördük ve sevindiğim bir şey oldu, aslında buraya girerken hiç hazırlık yapamadım, çok uzun, bin kilometre uzaktan, babamı yolcu etmekten geliyordum, hazırlıksızdım, fakat buraya girince anladım, en azından söyleyebilecek bir şeyim var, çünkü babalar da burada, çocuklar da burada. Onlara en sonunda bir şey söylemek istiyorum eğer toparlayıp konuşabilirsem.

Medyanın, tabii ki çok konuşulması gereken bir dönemdeyiz, çünkü artık meydan demokrasisi bitmiştir, medya demokrasisi diyoruz biz bu döneme. Neden? Çünkü medya çok önemlidir.

Hep anlattığım bir olay, Fikret Otyam Karaca dağlara gidiyor, orada röportajlar yapmak istiyor. Orada göçerler vardır, bilirsiniz, Karakeçi Aşiretleri vardır, onlar Türkiye'yi her sene bir uçtan bir uca geçerler. O yaşlı göçerlerle röportaj yapacak. Tabii yaşlı göçerler çadira oturmuşlar, onların da yaşı hep 100 falandır, köşeye oturmuşlar, Fikret Otyam onlarla konuşurken soruyorlar, diyorlar ki, "Padişah efendimiz nasıl?" Tabii bunu sorduklarında Süleyman Demirel Başbakan. Onlar hâlâ sanıyorlar ki Padişah var. Halbuki Padişah, Mustafa Kemal, Demokrat Parti, Menderes dönemi bitmiş, Süleyman Bey artık Başbakan.

Bu devirde öyle değil artık. O göçerlerin dahi develerinin sırtında televizyonları, radyoları var. Onlar dahi artık bizim kadar günün gününe izleyebiliyorlar. Biz de her zaman evlerimizde oturduk, işte sayın eski bakanlar var, onların ayakkabılarının renginden kravatlarının bağlayışına kadar, o gün keyifleri var mı, yok mu, ona kadar hepsini izledik. Mesela Tansu Çiller Hanım bir gün oğlunun botunu giymişti, bütün Türkiye'nin haberi oldu. Mesut Bey'in saçları mı döküldü...

OTURUM BAŞKANI- Eyüp AÇık saç mı ektirdi.

BEKİR COŐKUN- Evet. Bu çok önemli, Őunun için önemli: Toplum bakıp, izleyip karar verecek ve sececek. Geceñlerde BaŐbakanımız kaybolmuŐtu, ne kadar aradık bilemezsiniz. Bőyle, sabahleyin bir telaŐ, bir telaŐ. O gűn karım haber verdi, “BaŐbakan kaybolmuŐ” dedi. Hepimiz, bűtűn Tűrkiye BaŐbakanı aradı. Hűlbuki eski devirde olsak, kaybolsa, en az űç ay kimsenin haberi olmayacak ama bu devirde őyle deęil. Onun için bu dűnemde medya çok önemli bizim için. Medya Őunun için önemli: Saęlıklı bir demokrasiye ulaŐmak için mutlaka çok saęlıklı bir medyanın olması lazım. Hasta bir medyayla saęlıklı bir demokrasiye biz ulaŐamayız, asla baŐaramayız.

Bu dűnemde Tűrkiye'nin en bűyűk zorluklarından birisidir bu. ıkılmaz sokaęın neredeyse duvarlarından biridir medyanın saęlıklı olmayıŐı. Peki, diyeceksiniz aslında daha geniŐ almak lazım. Biz biraz őzeleŐtiride bulunmak zorundayız. Tűrkiye aslında bir űrűme dűnemi yaŐamaktadır. Toplumun her kesiminde űrűme vardır. Bu űrűme őzellikle son yıllarda ne yazık ki kapitalizmin en bűyűk hastalıęıdır; daha doęrusu rekabet sisteminin en bűyűk hastalıęıdır. Tabii ki iyi tarafları vardır. Ancak baŐtan beri bu yűnű hep bizi rahatsız etmiŐti ama ne yazık ki Tűrkiye o sűreci yaŐamaktadır. Akıl almaz bir űrűme vardır toplumda.

Demin İsmail konuŐurken telefon dinleme dedi. Bizim telefonlarımız yıllardır dinleniyor. Ben gazetecilięe yeni baŐladıęımda Ahmet Nadir yazı iŐleri műdűrűműz dű, o zaman teknoloji çok geliŐmiŐ deęildi ve o telefon dinleyenin biz nefes sesini falan duyardık. Bir de grip olmuŐtu. Belki Mithat da hatırlar, diyelim ki bakanla falan konuŐurken artık o kadar laubali olmuŐtu ki, araya girip “o soru őyle sorulmaz” gibi, Ahmet Nadir de ona gribi için “Naneyi kaynatıp, limon koyup ieceksin” diye salık vermiŐti. Sonra emekli olunca onu, yani dinleyen adamı alıp biz santral memuru yaptık. ok da faydalandık.

Ama bu devirde őyle deęil. Artık Anayasa Mahkemesi'nin iki numaralı adamı biliyor ki arkadan gelen araba uzakta dahi olsa arabanın iinde konuŐulanları dinleyebiliyorlar. O kadar. űrűme her tarafta var. Zaten burada asıl bence űzerinde durulması gereken Őu: Biz burada hastalıęı

oturup teşhis etsek dahi tedavi çok zor. Neden? Çünkü bu, kendi kendimizi ameliyat etmek kadar çok zor bir iş. Suçlu biziz çünkü. Çürümeyi yaratan da biziz. Suçlu, nereye gitsek karşımıza çıkıyor.

Bugün nereye gitseniz; orman yağmasına gitseniz karşınıza ormancı çıkıyor ve orman köylüsü çıkıyor. İlaça gitseniz karşınıza eczacı çıkıyor, depocu çıkıyor ve vatandaş çıkıyor. Nereye giderseniz gidin, bakın kentlerin büyük bölümü çalınmış, yağmalanmıştır. Ben mi çaldım, biz mi çaldık? Evet, biz çaldık. Orada oturanlar bizim kuzenlerimiz, akrabalarımız, dayılarımız, yengelerimiz, her ne ise, köylümüz, vatandaşımız, biziz her tarafta suçlu. Nereye gitsek suçlu olarak, burada kirlilik var, burada hırsızlık var desek, karşımıza biz çıkıyoruz.

Elektrik'te, çalıntı oranı yüzde 20'nin üzerinde şu anda. Bu yüzden adam bile öldü. Ama kim çalışıyor? Biz çalışıyoruz. Türkiye'de yüzde 70 vergi verilmez ve bir yolu bulunup vergi kaçırılır. Kimdir o vergi kaçıranlar; biziz. Geçenlerde gördünüz, çocuğunu tutmuş götürüyor. Kendisi, hadi erken emekliliği falan vazgeçtik, 1,5 yaşındaki çocuğu freyzacı yapmaya karar vermiş, götürüyor çocuğu. Çocuk tabii anlamıyor, babanın elinden tutmuş gidiyor. Çocukları götürüp sigortalamaya kalktık. Orada bir yasa çıktı, yasa o niyetle, bu niyetle çıktı, ayrı bir konu ama o yasaya karşı bir hile, bir sahtekârlık yapmak için biz yollara düştük. Beni çok bağışlayın, bizim toplumumuzda tabii ki dürüst insanlarımız vardır, namuslu insanlarımız vardır, bizim alını ak insanlarımız vardır, onlar bizimle birlikte dizlerine vururlar ve bir çözüm bulmaya çalışırlar. Ama şunu söylemek zorundayım, burada söylemezsem, eğer koridorda söylersem bana yakışmaz, kimseye yakışmaz. Bizim toplumumuz büyük oranda sahtekârdır. Bunu kabul etmek zorundayız.

Ben bunu Bursa'da söylediğimde karım tekme vurdu. "Ne yapıyorsun?" dedi, çünkü üniversitedeydik. Karşımızda milliyetçi muhafazakâr öğrenci kardeşlerimiz vardı. Bir anda ben de pişman oldum söylediğime, korktum, çünkü salonda belki 2 000 kişi vardı. "Nasıl çıkacağım buradan?" Çünkü Türk milletine hakaret suç. O zaman onlara üç tane soru sordum. Apartmanda yöneticinin kömür parasını çaldığından şüphelenmeyen bir tek apartman sakini tanıyor musunuz? Hayır. Peki, evinize gelmiş parkeci, badanacı, boyacı, tamirci, siz

gittiniz, iş yaptırtınız, halı yıkattınız, perde yıkattınız, hiç böyle “haa, bana bir dümen çekti” diye şüphelenmediğiniz bir tek insan oldu mu? Hayır. Kooperatife girmiş ve dolandırılmamış bir tek Türk tanıyor musunuz? Hayır. O zaman beni çocuklar alkışladılar. Tabii onlara samimiyetle doğru anlatıldığı zaman, tabii ki anladılar. Çocuklara günah değil mi? Şunların gözlerinin içine bakın, pırıl pırıl.

Gazetelerle ilgili Muharrem çok güzel bir doküman hazırlamış. Orada Tan Gazetesi, tarihte şey... fakat Tan Gazetesi ne zaman 1 milyon sattı biliyor musunuz? Tan Gazetesi Ankara'daki Günaydın grubunun parçasıydı. Biz birinci sayfasına bir kadın fotoğrafı koyuyorduk, elinde bir hortum, duş alırken. “Türk hortumu gibi görmedim” diye. Evet, o zaman Tan Gazetesi bu ülkede ilk defa 1 milyon sattı. Rekordur o. Şimdi o gün yine baktım, bir sürü, 13 asker ölmüş. Ekonomide ciddi gelişmeler var. Türkiye'nin başı belada, Türkiye'nin başı ciddi dertte. Çok hasta. Ben bu çok hasta lafını son günlerde çok iyi öğrendim. Türkiye çok hasta. O günlerde bir baktım, bunu her gün yapabilirsiniz, bir test, benim çok baktığım, yani toplumu tanımak için baktığım bir yeri var. Hürriyet'in internet sitesinde en çok okunan haberler bölümüne lütfen bakın. Orada ikinci haber, Gülben Ergen kendini yeniledi. Evet, bugün gidin bakın, bugün açın bakın, şimdi eve gidince bakabilirsiniz. Çin'de büyük bir deprem oldu. Ne kadar insan öldü? 100 binlerce insan öldü. En çok da o elinde kalemle ölen çocuklar beni çok etkiledi. Baktım, birinci sırada evet Çin'le ilgili bir haber var. İstanbul'da olmuş: Çinli sevgilisini bıçakladı.

Böyle bir toplumla biz bütün bunları konuşmaya, çözmeye çalışıyoruz. Başımız bu yüzden ciddi dertte. Evet, Türkiye ciddi hasta, yardımınıza çok ihtiyaç var. Türkiye'nin ayağa kalkması zorlaşıyor. Her giden gün organlarını kaybediyor; ciğerini, beynini. İşte beynini gördünüz, smokinini giymiş.

Ben Urfa'dan geliyorum. Dün gece yola çıktık, geldik. Orada, Güneydoğu'da taziye evleri, hatta bir türlü kitlelerin de bulunduğu yerdir. Ben tabii oranın geleneklerini bilmiyorum. Oradaki amcalarım, akrabalarım bana öğretiler: “Şuraya oturacaksın” dediler. Eski bir Urfa evi. Avlusu var, kubbe altı odalar var, devamlı mevlit okunuyor. O gelenler çeşitli gruplardan, heyetler geliyorlar, hem aşiretlerden,

hem dinci gruplardan, hem öbür çevrelerden. Bazıları da yanlarında hafız getirtip okutuyorlar. Devamlı duaların okunduğu ve devamlı insanların gidip çıktığı, 3-5 000, belki daha fazla insan geldi bize başsağlığı diledi. Tabii ki ben çok şeyin farkında değilim, çünkü ilk günlerdi ama sohbetler falan, orada bazı şeyleri görebildim. Size bunlar yararlı olabilir, şimdi onları söyleyeceğim.

Köylüler geliyor, benim tanıdığım, çünkü babam o bölgede nahiye müdürlüğü yaptı, konuşuyoruz. Orada, o bölgenin birçok eski nahiye müdürlükleri vardı. Şimdi gençler bilmezler. Vali, kaymakam, nahiye müdürü, bu sıralama vardı. O bölgede babamı çok sevmişlerdi, çünkü babam çok dürüst bir adamdı ve çok açık konuşan bir insandı, iyi bir Atatürkçüydü. Evlere her ay ve Cuma gününe denk getirip nohudu mutlaka götürüyorlar. Haberiniz olsun, nohut mutlaka gidiyor. Bütün evlere dağıtıyorlar. Köylere kamyonetlerle götürüyorlar. Bizim yakınımızda oturan birisi, “Sizin köye de getiriyorlarmış, haberin yok mu?” dedi. “A, senin köye nohut, makarna paket dağıtılıyor.” “Haberim var, hemen gelemem” dedi. “Her ayın ilk Cuması mı, son Cuması mı her neyse, kamyonet geliyor, orada güzel paketler gönderiyorlar. Açıyorsunuz, içinde şeker var, nohut var, makarna var, çay var, fakat bir şey dikkatimi çekti, kullanma tarihleri geçmiş gıdalar da var.” dedi adam.

Geçtiğimiz günlerde öyle bir kanun çıkarttılar. O tür malzemeler eskiden imha edilirdi. Galiba imha edilmesin, vakıflara verilsin diye bir kanun da çıkarttılar. Bakın, nereden nereye. Bu bir.

İkincisi, kömürleri dağıtmaya başlamışlar. Bütün köyleri tek tek ve Urfa'nın o geri kalmış mahallelerini gezmişler, herkesin kömürünü bırakmışlar. Başka bir şey, çok önemli bu: Çocuk başına 47.5 YTL para veriyorlar. Parayı anneye veriyorlar. Anne gitmediği zaman baba parayı alamıyor. Mutlaka para anneye verilecek? Düşünebiliyor musunuz Güneydoğu'da bir kadın, eğer dört çocuğu varsa ki Başbakan son rakamı yükseltti biliyorsunuz, 3'ten 6'ya çıkarttı. Şu anda yaklaşık 200 milyon para alıyor bir kadın, ki Güneydoğu'da bir kadının ayda 200 milyon alması ne demek biliyor musunuz? Müthiş bir gelir. Evin reisi olmuş kadın bu durumda. İlerde de tabii iki çocuk daha doğarsa... İşte böyle para dağıtılıyor. Peki, bu parayı nasıl alıyorlar? Her ay sıraya

koymuşlar, kadınlar gidip alıyorlar. Buralarda yok öyle bir şey, bu o bölgede uygulanan bir şey. Bunun da sırrını çözmüş. Biliyorsunuz neden bunun yapıldığını. Orada kadınlar gidiyorlar, kuyruğa giriyorlar, paralarını alıp ceplerine koyuyorlar, boncuk falan alıyorlar, tabii kocalarına borç kumar parası bile veriyorlarmış.

Nasıl başa çıkacaksınız bunlarla. Bu kadar büyük kirlilik olabilir mi? Bu kirliliğin bir tarafında yoksulluk var, fakat bir tarafta da bunu yapan siyasetçiler. Siyasi iktidar yapıyor bunu. Bu kadar bataklığın arasından bir çiçeğin çıkmasını veyahut da iyi bir şey çıkmasını nasıl bekleyebilirsiniz? Bence çok zor. Burada medyaya geliyorum. Evet, bizim günahımız vardır. Ben gazeteci olarak şunu söylüyorum: Ben günahkâr bir mesleğin mensubuyum. Eskiden alnım çok açık, benzin istasyonlarında bayılırdım benzincilerle sohbet etmeye. Şimdi elimden geldikçe arabadan inmiyorum. Çünkü bir defa indim, Ahmet Vardar'a mektup yazmış adam, kupon biriktirmiş, Ahmet Nardar diyor, tam adını da bilmiyor. Bana dedi ki, "Ben onu yakalarsam vuracağım. Kupon biriktirdim alamadık" dedi. "Ben okuyucuyum" diye tutturdu. "Okuyucu falan değilsin sen. Adını bile bilmiyorsun Ahmet Vardar'ın. Kupon için biriktirmişsin" dedim. Böyle bir dönemdeyiz.

Asıl söylemek istediğim şu: Medyanın günahını kabul ediyorum da, ben her zaman söylüyorum, biz kötü şeyler yaptık. Biz aslında Türk toplumuna ve Türkiye'ye ihanet ettik ama herkes gibi ihanet ettik. Siyasetçiler gibi ihanet ettik, akademisyenler gibi ihanet ettik, esnaf gibi, orman gibi, eli beleşe almış vurguncu, avantacı, onlarla birlikte aynı şeyleri yaptık ama artık bu ya duracak, ya bir çözüm bulacağız, ya Türkiye gidiyor. Türkiye çok hasta.

Burada babalar var. Vaktiniz varken çocuklarınıza karşı görevinizi yapın. Bir bakıyorsunuz ki geç kalmışsınız, zaman kalmamış. O zaman çok üzülürsünüz. Ruhlarınız şad olmaz. Benim babam... biz kardeşler başına toplandık. Babamız iyi bir Atatürkçüydü ve benim hocamdı. Bana ilk, yazı yazmayı babam öğretti ve hâlâ son günlere kadar yanlış yazdığım zaman telefon açardı, "O kelime öyle yazılmaz, o nokta oraya konulmaz, o virgül oraya olmaz" derdi. Benim kuzenim var Melda, kardeşimin kızı, burada aranızda bir yerde olması lazım. O bilir dedesini. Yarın geç olabilir. Çocuklarınıza karşı göreviniz var,

borcunuz var ve çocuklar da, gençler de burada, lütfen siz de akşamları babanızı öpmeden uyumayın.
Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI- Sayın Coşkun'a çok teşekkür ediyoruz ve bir kez daha muhterem babasına da Allah'tan gani gani rahmet diliyoruz.

Bugünkü panelimizin dördüncü konuşmacısı olarak da arkadaşımız Cumhuriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi sevgili Mustafa Balbay.
Buyurun.

MUSTAFA BALBAY (Cumhuriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi)- Teşekkür ediyorum Başkan. Ben öncelikle hem Başkandan, hem salondaki arkadaşlardan geç kaldığım için özür diliyorum. Belgesiyle beraber geldim. Saat 12:00'de Büyük Kolej'de bir konferans vardı. Benim programım 12:30-13:30 arasındaydı, geç başladı ve o programdan çıktım, sonra yazımı da yolda telefonla yazmak zorunda kaldım. Şu anda zaten bütün bizim konuşmalarımız dinlendiği için kanıtı da vardır bence. Saat 14:20 sıralarında yazdırmaya başladım.

Tabii medyanın rolü önemli. Medya mensupları iki üç gündür telefon dinleme ve gözetleme, ben buna dinleme gözaltısı diyorum, bizim hiç yabancı olmamız bir durumdu bu durum ve özellikle kimi dost sohbetlerinde ben takılmadan edemiyorum. Türkiye'de sözü en çok dinlenen kişilerden biri benim, çünkü bütün konuşmalarımızı dinliyorlar. Bunların bir kısmını da zaten son kimi soruşturmalarda baktım kayda da geçirmişler. Son bir soruşturma nedeniyle telefon dinleme kayıtlarının toplam tutarı 4 milyon sayfa. Devlet meşgul. Bekir ağabey hasta dedi ama kimi konularda da usta. Şu anda memlekette belki ekonomi kayıt dışı, pek çok şey kayıt dışı ama bereket söz kayıt dışı değil. En azından buna şükredelim, diye düşünüyorum sevgili dostlar. Tabii memleketin hali, Bekir ağabeyin de söyledikleri bende ilk aşamada bunları çağrıştırdı.

Ben biraz önce fiskosla İsmail'in neler söylediğini aldım. Muharrem gerçekten analitik bir konuşma hazırlamış. Bekir ağabey genel durumu bütün açıklığıyla söyledi. Sevgili dostlar, panelimizin konusu "Medyanın Türkiye'deki Rolü ve Etkisi" ama Türkiye'deki gelişimi dünyadan ayırmak mümkün değil artık, ister istemez. Bir anlamda

Türkiye şu anda dünyayla da komşu bir ülke haline geldi. O nedenle ben de hem Türkiye'deki, hem dünyadaki rolüyle birlikte sizle paylaşmak istiyorum. Çünkü Türkiye'de yaşanan, zaten dünyadaki oluşumun da bir başka şekilde yansımasıdır. Türkiye'de, örneğin yabancı kuruluşların medya sahibi olmak istediğini görüyoruz. Örneğin Murdoch 150 milyon dolar verdi bir televizyon kanalı satın aldı. Şimdi Murdoch baktığımızda acaba "Ya ben Türk halkına kıyamam, haber sahibi olsunlar, bir miktar da benim katkım olsun" diye mi bu parayı verdi ve aldı? Hayır. Medyanın önemini ve giderek de değişen rolünü gördükleri için aldılar ve şu anda da dünyada pek çok kuruluş, örneğin Amerikan CANbased, Alman kuruluşları Türkiye'de medya sahibi olmak için çaba harcıyorlar sevili dostlar. Bir miktar da aldılar zaten.

Burada biraz sloganvari gibi olabilir ama, ben şöyle tanımlıyorum: Medya çok önemli bir güç. Medya demokrasisi diye de adlandırabileceğimiz bir süreç de var. Ama medya gücü diye bir güç yok. Güçlerin medyası var. Bir anlamda sizler, örneğin akşam haberlerini, gittiğiniz her kanalda farklı bir haberi ya da çoğunun bir arada aynı verilmiş haberini göreceksiniz, ama aslında bir anlamda medya, temel ülkelerde, kurumlarda etkin olan güçlerin önemli bir aracı olarak artık sahnede. Bu yüzden pek çok kişi maliyeti pahasına, zaman zaman zarar etme pahasına medya gücünü elinde tutmaya çalışıyor. Çünkü medya gücü aracılığıyla yapabileceğiniz, her anlamda, çok şey var. Bu olumlu anlamda, bu ülke içinde yapılabilecek bir şey var ama tamamen kendinizin planlarınıza göre yapabileceğiniz bir şey var ya da küresel bir gidişin belli bölgedeki politikalarını yerleştirmek üzere yapabileceğiniz şeyler var.

İçinde bulunduğumuz çağ, sevgili dostlar, iletişim çağı olarak adlandırılıyor. Ben şu anda konuştuğumuz konuya olağanüstü bir önem vermek için söylemiyorum. Ama insanlık tarihinin 3000 yıllık geçmişini üç ana çağa bölüyorlar. Diyorlar ki, tarım çağı, sanayi çağı ve şimdi iletişim çağı. Bu anlamda çok önemli bir çağın içinden geçiyoruz. Biz Türkler tarım çağının içinde yaşadık. Şu anda yoğurt Türkçe; peyniri ilk kullananlardanız, eti soğuk kurutarak ilk dünyaya öğretmişiz, ama sanayi çağını tam yakalayamamışız, deyim yerindeyse enayisi olmuşuz, sadece montajda kalmışız. Ama şimdi medya çağıyla

karşı karşıyayız. Burada iletişimdeki o en önemli unsur ve burada medyanın temel olarak topluma verdiği nedir? Bilgi. Daha doğrusu vermesi gereken. Ama burada asıl olan, verilen bilgi değil, toplumun o bilgiyi nasıl hazmettiği ve nasıl onunla yönlendirildiği. Günlük insanın yaşamından pay biçersek, biz yediklerimiz kadar beslenmiyoruz, sindirdiğimiz kadar besleniyoruz. O yüzden asıl olan verilen bilgi değil. Sağlıklı olarak sindirebildiğimiz ve bedenin onu algılayıp sindirdiği ne var?

Bu anlamda medya, sevgili dostlar, deyim yerindeyse, tanım âcizane benim, hani kitle imha silahları var, nükleer, kimyasal, biyolojik silahlar, kitle imha silahı var. Deyim yerindeyse medya bugün artık küresel güçler tarafından **kitle imal silahı** olarak kullanılıyor. Medya aracılığıyla yepyeni bir kitle imal ediyorsunuz. Bu yanıyla çok önemli bir güç. Öyle bir kitle imal ediyorsunuz ki, örneğin pek çok yayın organı, arasına kopya kâğıdı konulmuş gibi aynı şeyi yinelediğinde siz ,“tabii ya, bizim bölünmemiz lazım. Biz ayrıyız” diyorsunuz. Artık kendiniz o verilen bilgiyi tekrar etmeye başlıyorsunuz. Bu, çevremizdeki pek çok ülke için kullanıldı sevgili dostlar. Bizde ne kadar geçerli oldu? Az geçerli, çok geçerli, ayrı tartışma konusu. Bu aşamadan sonra artık kitle imal silahının, deyim yerindeyse, en önemli gücü olarak kullanılan medyayı bir bakıma, işte Bekir ağabey 1000 kilometre yoldan gelmiş. Urfa’da kaseti koysa ve hep Urfa’dan buraya kadar Zülfü Livaneli’yi dinlese. Araçtan inince ne mırıldanır? Onu mırıldanır. Bir anlamda, işte bu çok satışlı medya organlarının, böyle bir toplumsal güç olarak kurduğu etkiyle beraber toplum onu tekrar etmeye başlıyor.

Bu yapı beraberinde, sevgili dostlar, hem bizde hem dünyada sorunlar yaratıyor. Bizde bu yapı henüz çok daha derinlemesine tartışılmadı. Bu tür toplantılar, bu tür sorgulamalar çok yoğun değil ama örneğin belki de Fransız Devrimi’nin etkisiyle Fransız gazeteciler biraz daha farklı bir araştırma ve çalışma içindeler. Onların bu konudaki medyayla ilgili son kitaplarından birinin adı arkadaşlar şu: **Yeni Ortaçağ**. Tanım itici belki ama diyelim ki, bu ülkedeki bütün kanallar, hiçbir muhalif kanala izin verilmedi, hiçbir muhalif yayına izin verilmedi, şu anda yine de belirli ölçülerde var ama koro halinde aynı şeyi söylediğinde bunun Ortaçağ’ın engizisyon mahkemesinden farkı var mı? Ya da Kilise’nin

“dünya dönmüyorsa dönmüyor”undan farkı var mı? Zaten şu anda da yerleştirmeye çalıştıkları o.

Tabii ben bu değerlendirmemle kesinlikle medyaya hayır gibi, ya da teknolojiye hayır gibi bir şey söylemiyorum ama kullanımı bu yönde sevgili dostlar ve medyanın bu şekilde kullanımının hem bizim ülkemizden, hem dünyadan pek çok örnek var ama benim, etkisini, rolünü en çarpıcı olarak aktarmak istediğim Irak işgalidir. Bildiğiniz gibi 20 Mart 2003 tarihinde Irak işgal edildi. Örneğin 2003'teki Irak işgalinde arkadaşlar, Amerika ilk defa gazeteciler için bir tanım üretti. Çoğunuzun aklındadır: “Enbabbbed correspondent” dediler, yani “iliştirilmiş gazeteci”. Neden öyle dediler? Sevgili dostlar, biz gazeteciler dünyada herhangi bir toplantıyı izlemeye giderken, bazen çoğunlukla önemli bir toplantıysa bir akreditasyon metni imzalarız. Orada gazetenin adı, hangi kurum, nerede doğdun, niye doğdun, bir sayfalık bilgidir. Ama arkadaşlar, Irak savaşını izleyecek gazeteci için bu beş sayfaydı.

Bir madde şöyleydi: “Bu savaşı izlemeye gelen gazeteci, koalisyon güçlerinin, yani Amerika'yla İngiltere'nin savaşa dair görüşlerini kabul etmiş demektir.” Düşünün arkadaşlar, gazetecisiniz, bağımsız, savaşı izlemeye gidiyorsunuz, önce bu savaşın doğru olduğunu beyan ediyorsunuz. İşte bunun küresel kullanımı böyle sevgili dostlar. Çok ileri bir teknoloji, evet, anında her yerden haberleşme; evet, ama o bilgi böyleyse o zaman bu bir anlamda tıpkı genleriyle oynanmış gıda maddeleri gibi olmuyor mu? Kahverengi domates, kırmızı patlıcan, dört köşe karpuz, bir anlamda o bütün özelliklerini de yitirmiş ama ayrıca da vermek istediğinizi vermiş olduğunuz, biçimlendirmiş olduğunuz bir durum oluyor sevgili dostlar.

Şu anda içinden geçtiğimiz dönem böylesine, bunların dünyada da çok ciddi tartışıldığı bir dönem. Bunun Türkiye'deki yansıması da ister istemez bugün, geçmiş iktidarlar döneminde olanları Muharrem anlattı, çok analitik, güzel tanımlamalarla, geçmişte medyaya hükmetme, medyayı kontrol altına alma arayışı vardı. Her parti bunu denedi, istedi ama bugün daha farklı bir tablo var. Medyaya sahip olma, Anadolu'daki o deyimle “Ya benimsin, ya kara toprağın” diyor. “Ya benden yanasın, ya da sen çetesin, darbecisin, statükocusun, yok ötesi”

diyor. Böyle bir medya yapısı oluşturmaya çalışıyorlar. Bu yanıla o yeni Ortaçağ tanımı gerçekten yerine oturuyor sevgili dostlar.

AKP'nin bu medya yapısı, AKP'yi tümüyle benimsemiş ya da AKP'nin yayın organı olarak yayın yapan gazetelerin, televizyonların çoğunun haberlerine baktığınızda toplumu etkilerken, örneğin enflasyon arttı. Ama AKP'nin doğrudan kontrol ettiği yayın organları bu haberi şöyle veriyor: Limon enflasyonu azdırdı. Hükümette bir şey yok! Bu limon var ya sıkacaksın bunu. Limon yüzünden enflasyon artmış. Ya da bir başka şekilde, enflasyon fren tutmadı. Enflasyon, arada bir tren, bir bakacaksın fren tutmadı, bu enflasyon kendi başına giden bir araba. Hükümetin hiç suçu yok sanki. Haberi öyle veriyor.

Şimdi en taze durum Türk Telekom; dünyanın kabul ettiği rakam 20 milyar dolar. Biz sunmuşuz 12,5 milyar dolardan. Millet kapmış akbabalar gibi, yani Ak Partiye gönderme değil de, kapışmış millet. Haberi veriyor: Dünya krizde ama Türk Telekom kapış kapış. Tabii ki kapış kapış. Sen ucuza peşkeş çekmişsin. Yağma demen lazım gerekirken, dolar yağıyor, diyorsun. Aynı haberi bir başka şekilde verdiğinizde evet çok yetkili bir güç ama hem toplumu başkalaştırıyorsunuz, hem, affedersiniz, salaklaştırıyorsunuz bir yandan da, yani düşünemez, muhakeme edemez hale getiriyorsunuz. Öyle ki artık yarışma programları bile, bilgi yarışması olurdu eskiden, ama öyle bir şeydi ki, örneğin adında hem kamyon markası, hem de peygamber adı olan şehir. Manisa'yı bulunca alkışlıyordu insanlar. Baş harfi çay olan bir besteci. Bilince çok iyi diyordu. Şimdi ondan da vazgeçtiler. Sadece şansa dayalı bir şeyi getirdiler. Açıyor, yüksek çıktı rakam, küçük çıktı, artık orada küçücük bilgi kırıntısının bile olmadığı, insanların orada ona kilitlenip bir anlamda muhakeme gücünü de yitirdiği bir güç haline geldi arkadaşlar. Burada medya, toplumu hem tamamen belli bir yönde etkilemekte hem de etkisizleştirmenin de önünü açan bir unsur oldu şu anda.

Muharrem geçmişe çok enine boyuna değindiği için çok fazla girmeyeceğim ama bugün için sevgili dostlar, tabii ki yayın organlarının hükümetin şu anda kontrol ettiği yayın organı, daha doğrusu artık kendine ait olan demek lazım, kontrol de değil, birebir ve belki de yakında, şu anda AKP gençlik kolları var, kadın kolları var,

belki de medya kolları açacaklar ve medya kolları kurultayında ödül verecekler. Gerçi en iyi yalan söyleyen ödülü, enflasyonu en iyi hükümetin dışında tutan ödülü; ya da bunu giderek çoğaltacağız, kara mizah ama bu iş oraya gidiyor.

Bu yanıyla Bekir ağabeyin vurguladığı o hasta olmak çok kötü, ama hasta olduğunun farkına varmamak, çok daha olumsuz olacak bir tabloyla da karşı karşıyayız.

Ben 20 dakikalık zaman dilimini çok da uzatmak istemiyorum ama küresel durumu da sizlerle paylaşmadan geçmek istemedim. Bu aynı zamanda küresel de bir durum sevgili dostlar. Örneğin, Almanya’da otomotiv sektörüne ait haberlerin yüzde 60’ını Mercedes üretiyor. Özel bir gazeteci birimi kurmuş. Örneğin, gaz pedalına basınca kalbiniz çok çalışır ve ömrünüz uzar ya da benzeri... Bu tür haberler artık küresel olarak da medyanın, küreselleşmenin halkla ilişkiler ya da toplumu biçimlendirme dairesi olarak kullanıldığı bir sürecin içinden geçiyoruz. Ben bu yanıyla küreselleşme yok, **kürede** selleşme var, diyorum. Çünkü her alanda, işin başka bir yanı ama, medyanın bunu haber olarak da sunmaması işi bence çok daha vahim hale getiriyor.

Bu, örneğin, Afrika’daki savaş döneminde sevgili dostlar böyle; ölü sayısının 300 000, 400 000’i aştığı Ruanda’daki savaş sırasında CNN International’ın haberciliğiyle ilgili verilen bir örnektir bu. Ölü sayısı 400 000’i geçiyor. Ruanda’da Fransa’yla Belçika hakim, Amerika gelmek istiyor ama gelmek için önce bütün iç dirençlerin birbirini kırması lazım, sonra bir barış gücü gelmesi lazım. İç savaş da çok yoğun. Gazeteciler dönemin devlet başkanına “Ruanda’daki savaşı ne yapacaksınız” diye soruyorlar. “Ne olmuş?” diyor Clinton. Diyorlar ki, “İç savaş, ölü sayısı 400 000’i buldu.” Clinton şu yanıtı veriyor arkadaşlar: “Olabilir ama CNN henüz haberleştirmedir” diyor. Bu bağlamda, eğer bakın CNN International, NBC bir bölge için çok ciddidir diyorsa, bilin ki orada küresel bir politika usul usul işlemeye başlamış demektir. Bütün bunların kendi ülkemizdeki yansımaları biz yaşıyoruz sevgili dostlar.

Burada çözüm olarak tabii ki benim elimde de bir reçete yok; şöyle yapalım, olmazsa böyle yapalım, kesinleşmiş bir reçete anlamında

söylemiyorum ama medya bugün artık çok önemli bir güçse ve güçlerin bir medyasıysa, artık toplum yararına, bu ülke yararına da medya üretebilmek gerekiyor. Toplumun bu medyayla desteklemesini ya da bu medyanın biraz daha güçlü olmasını sağlayabileceği bir ortam içinde mücadele etmek gerekiyor. Burada gerçekten, tabii her dönem araçlar değişmiş ama medyanın önemini, basının önemini en iyi kavrayanlardan biri Atatürk olmuş. Düşünün, Kurtuluş Savaşı devam ediyor, 6 Nisan 1921’de Anadolu Ajansı’nı kuruyor. “Bizim bu dünyaya bir şey dememiz lazım” diyor. Ondan sonra artık bütün dünya, Anatolian News, Anadolu Ajansı’nın haberine göre diye oradan haber sahibi olmaya başlıyorlar. Daha sonra Hakimiyet-i Milliye, Cumhuriyet Gazetesi’nin kuruluşu hep o sürecin devamına denk geliyor sevgili dostlar.

Burada içinden geçtiğimiz sürecin tabii medya aracılığıyla elde edilen başarıların bir başka yansıması Berlusconi. İki televizyonu, bir futbol takımı var. Bitirdi işi. Türkiye’de de ondan esinlenen iktidar artık bu medyayı tamamen kendi kontrolünde tutuyor. Bunu iki amaçlı kullanılıyor arkadaşlar: Sadece aynı hükümeti desteklemek, yapılan her şey iyi demek yetmiyor, aynı zamanda Onun yerine seçenek oluşturabilecek hareketleri çökertmek de yine medyanın önemli bir parçası haline geliyor.

Ben iletişim fakültesi okudum, orayı bitirdim. Orada bizim hocamız öğrenciyken, tabii o an çok fazla da ayırtına varmamıştık, şöyle bir cümle kullanmıştı, demişti ki, “Çocuklar, basın özgürlüğü insanların düşüncelerini söylememesi için de kullanılabilir.” Biri bir düşünce belirtiyorsa dayarsın aleyhine mesajı, sülalesine girersin, şusu var, busu var, adam söylediğine pişman olur. Sonra usul usul geriye çekilmeye başlar. Bakın basın özgürlüğü, adam düşüncesini söylüyor ama onu o şekilde susturmanın da bir aracı olabiliyor sevgili dostlar.

Benim sürem tam dolmak üzere, bir dakika var. Hem ülkemizde, hem dünyada şu anda medyanın işlevi gerçekten çok ciddi bir tartışma konusu ve sonuç olarak da medya gücünü elinde bulunduranların, toplumu biçimlendirme ve yönlendirme gücünü de elinde bulundurduklarını görüyoruz sevgili dostlar. Ben kimi yerlerde çok açık açık konuştuğumuz için düşüncelerimizi de, Sayın Haberal burada

olduğu için de değil ama, kurumsal olarak ve Türkiye için ART, Kanal B gibi ve gazetelerden de birkaçı kaldı, onların ayrıca güçlendirilmesi ve büyük medya içinde de gerçekten bu ülke değerlerine saygı duyan gazetecilerin, o büyük kurumların içinde gerçekten saygın insanlar da var, onların ayrıca öne çıkartılması bence çıkış yollarından biri olabilir, diye düşünüyorum.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Sevgili Balbay'a da çok teşekkür ediyoruz bu güzel konuşması ve tabii güzel olduğu kadar da, birçok kişi için belki iç karartıcı bir konuşma denebilir, daha doğrusu ülkenin durumunu görenler, düşünenler için, ama gerçekler maalesef bu yönde.

Değerli konuklar dört arkadaşımız da görüşlerini açıkladılar. Sonuç olarak sanırım Balbay'ın da dediği gibi, Bekir Coşkun'un, Küçükka-ya'nın ve Sarıkaya'nın da belirttiği gibi medyayı silah olarak kullanma amacı giderek yaygınlaşıyor, çoğalıyor ve bu amaç doğrultusunda birtakım adımlar atılıyor. Yine de bazı şeylere güvenmek istiyoruz. Açış konuşmasında Rektörümüz Sayın Haberal'ın belirttiği gibi "güveneceğimiz gazeteciler var, onların bir kısmı burada" dedi. Gerçekten öyle.

Ben Sayın Haberal'ı dinlerken gözümün önüne İlhan Selçuk'un Japon Gülü yazısı geldi. Çok güzel bir yazıdır o. İlhan Selçuk, Japon Gül'ünde bir yılbaşı sabahı pencereden bahçedeki ağaçlara, bitkilere bakarken Japon gülünün çiçek açmış olduğunu gördüğünü ve onun üzerine çok duygulandığını ve Japon Gülü'nün karda, kıyamette, kışta, soğukta, en zor koşullarda bile çiçek açabildiğini söyler, diğer bütün bitkiler sönmüş, ölmüş, bitkin bir vaziyetteyken.

Bütün mesleklerde olduğu gibi medyada da böyle. Medyada da Japon Gülleri var. Bu Japon Gülleri bugün burada masada, dört arkadaşımız ve umuyorum ilerde şu anda iletişim fakültesinde okuyanlar arasından da bu Japon Gülleri çıkacak. İçlerinden bazı rüzgar gülleri oldu, hem de Ankara'da yetişip İstanbul'a gittiler ve rüzgar gülü oldular. Olabilir ama buradaki Japon Gülleri günün birinde başarıya ulaşacaklar, diye ummak istiyorum ve son olarak şöyle bitirmek istiyorum: Ünlü gazeteci Walter Lippmann'ın bir sözü vardır:

“Gazetecilik ekmek parası için yapılmaz” der. Doğru, gazeteci, “eh ne yapalım ekmek parası için hangi medya kuruluşu olursa olsun çalışırız” deme lüksüne sahip değildir. Çünkü gazeteciler küreselleşmenin şatafatlı sarmalanmış o emperyalist imgelerinin acentesi, taşıyıcısı olmamak zorundadırlar. Sanıyorum ilerde bu bilinçte olan gazeteci arkadaşlarımız bu fakülte sıralarından geleceklerdir, yetişeceklerdir. Bizlerden de daha iyi bir noktaya basını götüreceklerdir, umuyoruz.

Panelimizin konuşma bölümü burada sona eriyor. Arzu edenler olursa kısaca soruları da alayım, çünkü saat 17:00'ye doğru da salonu bırakmak zorundayız. Sayın konuklardan soru sormak isteyen varsa, kısaca isimlerini de verirlerse çok makbule geçer ve tabii soruyu kime yöneltmek istediklerini de söylesinler. Siz buyurun.

SADEGÜL AKBABA ALTUN- Panelistlere teşekkür ediyorum.

Gazetecilere, özellikle köşe yazarlarına baktığımız zaman belli politik görüşleri olanlar bir bakıyoruz çok değişmiş, yani 180 derece fark ettirecek kadar değişiyorlar. Bu gerçekten doğal bir süreç mi? Zaman değişti, çağ değişti, artık ben de değişeyim mi, yoksa belli hükümetlere yakın olmak, bu anlamda bir değişim mi? Baskı ya da ödül anlamında böyle bir değişim oluyor mu? Daha doğrusu hani komplo teorisyenlerinin dediği gibi diyeyim, bu değişimlerde değişen gazeteciler gerçekten büyük ödüller ya da büyük gelirler elde ediyor mu? Bu soru tüm panelistlere.

Diğer sorum, Sayın Mustafa Balbay'a olacak. Kanaltürk'ün satışı konusunda ne düşünüyorsunuz. Gerçekten bu bir zaruret miydi, yoksa paranın gücü müydü? Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederiz. Evet, hanımefendi bütün panelistlere sordu.

BEKİR COŞKUN- O dediğiniz değişenlere, o dediğinize dönecek denir. Ama ben iyi ki uzaktan gelmişim, faydalarını görüyorum şimdi. Orada insanlar, herşeyi gayet iyi izliyorlar ama ne olup bittiğini biz vatandaş olarak söyleyeceğiz, yapacağız, tabii ki toplumumuzu eleştireceğiz. Zaten o eleştiri, toplumumuzun hataları varsa yüzüne karşı

söylemeliyiz. O halk dalkavukluğu dönemini kapatmak zorundayız. Televizyonlara çıkardı arkadaşlarımız, dört tane gazeteci, seçim yorumu yaparken, “Halkımız büyük teveccühünü gösterdi, iradesini belirtti, halkımız şöyle”, yani söyleyecek bir şey yok. Ama bunu söylemek zorundayız. Halk eleştirilmez diye bir şey yoktur. Halkı eleştirmedığımız zaman bu olur işte. İşte televizyonda iki gündür görüyorsunuz. Hanımefendi viski bardağını kaldırıyor. Türbanla ne ilgisi var, nasıl olur, nasıl uyuşur o. Neyse onlara dönecek derler. Ama ben Anadolu’da gördüm, insanlar orada oturmuşlar, Kanal B’yi açıp seyrediyorlar, dinliyorlar ve açık televizyonlardan birisi. Neden? Çünkü orada dönecek olabilir ama namuslu, düzgün insanlar da vardır. İnsanlar onları arayıp buluyorlar. Babamın bir lafı vardı, derdi, “İyi yazıyı tarlaya gömsem, bulup okurlar.” Evet, doğru. Böyledir bu.

Onun için siz, bu işi alnının akıyla, yüreğiyle yapan insanlara destek vermek zorundasınız. Sabahları birer mesaj atın. İyi bir yazı gördüğünüz zaman kutlayın, tebrik edin. Bunlar çok önemli şeyler. Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ediyorum.

Muharrem’cim, Mustafa Balbay’ın bir küçük ricası var, çünkü ona da sorulan bir soru vardı, onu cevaplandırıp tekrar müsaade almak istiyor, kendisi 16:30’da bir başka yerde olmak zorunda. Mustafa Balbay bugün yoğun bir trafik yaşıyor. Evet, siz soruya cevap verin.

MUSTAFA BALBAY- Çok özür diliyorum. Ben bu toplantıları seviyorum. İnsanlarla yüz yüze olmayı seviyorum. Bu soruları da seviyorum. Çünkü bir, sevdiğim için, iki, görev saydığım için, üç, öğrendiğim için katılıyorum. Kırmak da istemiyorum. Bu yüzden de şu günlerde kendimi arıyorum, meşgul çalışıyor. Böyle bir söz de vermiş oldum, 16:30’da bir yere daha gideceğim, onun için çok özür diliyorum.

Bir arkadaşımız sürekli görüş değiştiren gazeteciler dedi. Artık onlara gazeteci bile demek çok zor, bence. Benim aydın tarifim sevgili arkadaşım şu: Ülkesinin geleceğine harç taşıyan kişiye aydın denir. Bugünün haracını yiyen kişiye aydın denmez. Onun için ben gazeteci sınıfına bile çok da katmak istemiyorum onları. Herhalde onlara başka

isim takmak gerekir; Bekir ağabey “dönek” dedi ya da “başkalaşım” da denebilir buna. Tabii Avrupa’da da çok kabul görüyor bu arkadaşlarımız. O yüzden bilmiyorum Jöntürklerinden sonra onlara bugün için mesela “**döntürkler**” desek. Böyle bir deyim olabilir. AB katında kabul görüyorlar çünkü. Bu aynı zamanda, inanın çok samimi söylüyorum, bir politika. Aydın ülkesinden kopardığın an hem aydın zaten gerçek işlevini, yani ülkesi için işlevini sürdüremiyor, küresel gücün parçası oluyor, hem ülke yeşeremiyor. O bakımdan bundan, tabii bu yapıdan da Türkiye’de çok var. Ama bu ülkenin yapısına harç taşıyan, geleceğine harç taşıyan aydınlar da var. Ben, yönünüz onlara dönük olsun, diyorum.

Kanaltürk’le ilgili sorunuz, zaten söylediniz, Kanaltürk’ün satışı dediniz. Kanaltürk satılmıştır.

Ben başta ev sahibinden, Haberal’dan, bütün hepinizden çok özür dileyerek, çok teşekkür ediyorum. Bir dizi eskimeyen dostları da görmüş olduk diyelim. Çok saygılar. Ben izin istiyorum.

OTURUM BAŞKANI- Çok teşekkürler. Sevgili Sarıkaya, siz de cevap verecektiniz.

MUHARREM SARIKAYA- Balbay ve Bekir ağabeyin sözlerinin üzerine herhalde ne koyabilirim diye Balbay konuşurken şöyle bir düşünmeye başladım ama şunu bir kere görmemiz gerekiyor: Tamam, çok eleştiriyoruz, çok bir şeyler yapıyoruz, belki yadırgadığımız şeyler de oluyor, kabul ediyorum da, medya da toplumun aynasıdır. Bunu bu şekilde de kabul etmeniz gerekiyor. Siz kendinizi eğer orada görmüyorsanız niye okuyorsunuz veya niye seyrediyorsunuz. Bunu da biraz anlamakta zorlanıyorum ben. Acaba dönüp toplumun da medyayı sorgularken o aynaya bakıp kendini de sorgulaması gerekmiyor mu? Bugün “Var mısın, Yok musun?” en fazla izlenen program. Bunu kim izliyor?

Bir aralar İbrahim Tatlıses’in programı en fazla eleştirilen televizyon programıydı. Bakıyorum her gün reytingde birinci sırada ama herkes de onu eleştiriyor veya dönüp bakıyorum bu “Var mısın, Yok musun?” Programını, herkes eleştiriyor. “Yahu bu bir şey öğretmiyor, içi boş, bilgi dağarcığı bile yok” diyor. Biraz önce Mustafa Balbay arkadaş da

söyledi. Doğru söylüyor. İyi de bu kadar çok kim izliyor. İzlemezseniz o program olmayacak. Toplumun da dönüp bir medyayı sorgularken veya yorumlarken aslında o medyanın ayna olduğunun farkına varıp kendini de bir yorumlaması, sorgulaması gerekiyor. Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Sevgili Küçükkaya siz de cevap verirseniz.

İSMAİL KÜÇÜKKAYA- Aslında tabii bu soruya ilişkin, özellikle Bekir Coşkun'un yanıtının üstüne bir yorum getirmek istemem ama bugünkü panele ilişkin şöyle bir sonuç kalsın isterim, çünkü ben onu yapmaya çalıştım. İzleyenler, ilgililer, bu dönemin kendine özgü koşullarının ne olduğunu ve diğer dönemlere ilişkin ayırt edici farklarını bilsinler istedim. Bence bu dönemde medya-iktidar ilişkisi bakımından çok önemli ve tarihi nitelikte gördüğüm ve ilerde de mutlaka derinlemesine inceleneceğini düşündüğüm çok önemli bir gelişme var; onun, kayıtlara geçmesi açısından da önemli görürüm. Liberal kesimin, aslında siyasetin ve toplumsal dönüşümün teorisyenliğini yapmasını beklediğimiz, böylesine bir misyona sahip olmasını istediğimiz kesimin ilk defa bu dönemde iktidar partisiyle çok yakın, çok özdeş olduklarını ve medya organlarında çok üst düzey görevlerde yer aldıklarını gözlemledim. Bunun tabii şöylesine bir sıkıntısı oldu: Aslında iktidar partisine kötülük ettiler. Liberal kesim aslında tarihsel köken itibarıyla muhalif bir duruş sergilemesi, her türlü otoriteye karşı eleştirel yaklaşması ve onları da doğruya doğru iten birtakım politikalar üretmesi, teoriler geliştirmesi gerekir. Ama bu kesim, bu misyonunu bırakıp iktidar partisinin hemen her koşulda yanında yer alınca çok ilgi çekici ama çok da tehlikeli bir boyut ortaya çıktı.

Öbür meseleye gelince aslında çok uzun ama ben Bekir Coşkun'dan tamamen farklı düşünüyorum, ancak onu bu kadar kısa süre içerisinde burada anlatmaya kalksam, başarabileceğimden çok emin değilim. Ben, iktidar partisine yüzde 47 oy verdi diye bir halkın küçümsenmesinin, onun benzeri, tamamı doğru olan tespitlerle ilgili de olsa eleştirilmesinin çok büyük bir yanlış olduğunu ve temelde bizim Ankara'da politika üretmeyen, halktan tamamen kopuk birtakım yaklaşımlar sergilediğimizi düşünüyorum. Özellikle ben bu 22 Temmuz seçimleri öncesinde, zannediyorum Türkiye'de en fazla

gezen gazeteciydim; iktidarıyla, muhalefetiyle, hemen her gün başka ildeydim. Bu gözlemim daha önceye aitti ama bu defa, iktidar partisinin ikinci dönem bütün bu tartışmalara rağmen yüzde 47 oy almasının arkasında, Bekir Coşkun'un tamamı doğru olan bu söylemlerinin çok ötesinde başka sosyolojik etmenler var. Ama bütün bunları bir tarafa bırakarak temelde şöyle bir tespiti söylememiz gerekir. Ankara'da hiç kimse Adalet ve Kalkınma Partisi'nin yöneticileri kadar çok çalışmıyor, çok fazla proje üretmiyor, çok fazla vatandaşa gitmiyor. Bu temel tespiti yapmadıktan sonra hiç kimse Adalet ve Kalkınma Partisi'nin halk nezdinde zayıflayacağı gibi bir sonuca ve bir umuda kapılsın. Ben bu sonucun, bu tespitin doğru olduğundan çok eminim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Diğer soruyu almadan ben de buradan arkadaşlarıma küçük bir eklemeye bulunmak istiyorum. Gerek sevgili Muharrem'in, gerek Bekir'in belirttiği bir husus var. Özellikle medyada televizyon yayınları bakımından bir endişe taşındığı izlenimi ediniyor insan. Doğru, halkta da böyle bir endişe var. Reytingi yüksek programlar hep böyle hafif, magazinel, içi boş birtakım yarışma programı, kumar oynatıyor, onu yarışma biçiminde sunuyor. Doğru, bunların reytingi yüksek, yalnız ben hep uzun yıllar gazetelerde çalıştım, sonra da televizyonlarda çalıştım. Show TV'deyken de bu konuda Reha Muhtar'la sık sık kavga ederdik, daha doğrusu tartıştık; reyting bir ölçüt değil. Şu bakımdan, yani umutsuzluğa kapılmayın diye söylüyorum, reyting gerçekten bir ölçüt değildir. Tiraj bir ölçüttür, bir kıstastır, çünkü tirajda siz gazeteyi gidersiniz bayiden parasını verirsiniz ve belli bir gazetenin adını vererek, isteyerek alırsınız ya da kapıcınıza sabahleyin söylersiniz "bana şu gazeteyi getir" diye. Fakat televizyon öyle değil; elinizdeki uzaktan kumanda aletiyle bütün kanalları zaplıyorsunuz ve reyting bana göre bir bakılma ölçüsüdür; bakıyorsunuz. Bu, sizin beğendiğinizi, takdir ettiğinizi ve benimsediğinizi göstermiyor, çünkü buradaki insanların büyük bir kısmı, diyelim Kızılay'da yürürken bir adam o sırada fırlayıp dama çıksa ya da, çok affedersiniz pantolonunu indirse, dönüp bakmaz mısınız, bakarsınız ama beğendiğiniz anlamına gelmez. Şu anda televizyonlarda yüksek reyting yapan programların bir bölümüne de bakılıyor ama ben, benimsediği ve büyük bölümü tarafından

beğenildiği kanısında değilim. Bunun bilincine de sanıyorum reklam firmaları, reklam veren firmalar ve reklamlara aracı olan firmalar kısa bir süre içinde varacaklar, diye de umuyorum.
Evet, buyurun.

GÖKÇE ATLIHAN (Uluslararası Ticaret, 2. Sınıf öğrenci)- Benim Sayın Bekir Coşkun'a bir sorum olacaktı.

Bu Sabah ve ATV'nin satımıyla ilgili, Ahmet Çalık'ın babası bir süre önce Malatya'daki fabrikası için "İşçilerime ücretlerini ödeyemiyorum ve elektrik faturalarını ödeyemiyorum" gibi devletten yardım istemiş. Bankacılar çok daha iyi bilir ki, kişilere bu kadar büyük krediler verilirken aileleri araştırılıyor. Ahmet Çalık, birinci dereceden akrabası babası. Araştırılmamış mı? Bunu merak ediyorum. Nasıl veriliyor bu kadar büyük meblağlar? Ortamda damat havası mı esiyor?
Teşekkürler.

BEKİR COŞKUN- Yok, damat havası falan değil. Çok güzel bir soruydu, bayıldım bu soruya. Evet, bir tanem, seni alkışlıyoruz. Bu soruyu soranı alkışlıyoruz ve dediğim işte bu. O yüreklice çıkıp, büyüklerin, herkesin gözünün içine baka baka, karşısındaki gazeteciye bu soruyu soran gence bizim ihtiyacımız var. Bu çocuğun sorusu çok önemli. Ben seni gözlerinden de öpüyorum, yüreğinden de öpüyorum ve bütün siyasetçilere ders olsun. Evet, alkışlamanız gerekiyor. Çocuklar korkmayın, korkarsanız başaramazsınız. Hepimiz korkarız aslında. Ben hep söylerim, bana diyorlar ki çok tehdit alan bir gazeteciyim, "korkmuyor musunuz?" Ödüm patlıyor, korkuyorum tabii ki. Evet, sabahları arabamın kontak anahtarını çevirirken karıma "biraz uzak dur" diyorum. Her sabah bunu yapıyorum. Pako hayattayken, tam arabaya giderken, o da severdi beni yolcu etmeyi. Pako'yu uzaklaştırdım. Fakat korkmak başka, korkak olmak başkadır; korkuya yenik düştüğünüz zaman korkak olursunuz. Korkaklık bize yakışmaz. Bizim ulusumuza yakışmaz. Bu coğrafyada bu devleti kurmuş ve bu coğrafyada varlığını sürdüren bir ülkenin hiçbir vatandaşına yakışmaz. Bu soruyu biz sormalıyız. Sırf onlara da değil, eski milletvekillerine, eski bakanlara, eski siyasetçilere, neden Türkiye'yi getirip bunlara teslim ettiklerini sormalıyız. Yakalarına yapışmalıyız bunların. Ne hakkınız vardı? Şimdi biz bu çocuklara borcumuzu nasıl ödeyeceğiz? Hadi biz kaybettik, ben korkarım ama

binerim, inerim, önemli değil. Canım Vatanıma feda olsun. Milyon tane canım olsa hepsini vermeye hazırım ama bu çocuklara karşı bizim borcumuz var.

Bakın, şimdi Türkiye'nin görüntüsünden ben utanmaya başladım. Gazetelere baktığımız zaman Çankaya protokolü gibi, devlet protokolü gibi önemli o fotoğraflar var ya, bize hep gurur verirdi. Biz yoksul bir ülkeyiz, çok zengin değiliz. Fakirimiz var bizim, acımız var, fakat ne olursa olsun çağdaş bir görüntümüz var. Çocuklarımız olimpiyatlara giderken, yurtdışındaki maçlara giderken takımlarımızı gördüğümüz zaman gurur duyardım. Pırıl pırıl giyinmişler, gencecik çocuklarımız gidiyorlar. Şimdi öyle görüntü ve fotoğraflarla karşılaşıyoruz ki, artık ben bakmaktan utanıyorum. Onun için bu sorunun bize faydası var. Bu soruya çok ihtiyacımız var.

Teşekkür ediyorum.

YALÇIN ACAR- Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Merak ettiğim bir şey var. Bu reyting ölçme cihazları ne menem bir şeydir ki, hiç benim çevremde görmedim. Acaba şu salonda bulunanlardan birinin evinde var mı? Bu konuda aydınlatırsanız memnun olurum. Sanıyorum ki bu reytingde de bir yönlendirme var, saptırma var. Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI- Efendim, izin verirsiniz onu ben kısaca cevaplandırayım. Reyting ölçme cihazları var. Ben gördüm ama bunu evinde bulunduran kişi bunu açıklayamaz, açıklamamak durumunda. Özel sözleşmesi var. Demin Mustafa Balbay arkadaşımın anlattığı gibi, hani o iliştilmiş gazeteciler gibi onun da özel bir sözleşmesi var. AGB şirketi tarafından yerleştirildi. Bir zamanlar rakamı 1830 veya 1860 civarındaydı. Şimdi 2000'i geçmiş, 2700 civarında. AGB şirketinin yaptığı açıklamaya göre bu son derece "random sample" metoduyla dizayn edilmiş ya da dağıtılmış. Yaş durumuna göre, tahsil durumuna göre, cinsiyete göre, başka türlü birtakım özelliklere göre dengeli bir dağıtım olduğu söyleniyor. Mesela benim bildiğim Ordu'nun Mesudiye ilçesinde var. Aydın'ın küçük bir ilçesinde var. Ama iki tane var, bir tane var. Zaten o sıralarda İstanbul'da da 560 taneydi topu topu. 15 milyonluk İstanbul'da 560 taneydi. Fakat onlar, çok dengeli, birtakım kategorileri çok iyi dengeleyerek dağıttıklarını söylüyorlar. Günahı onların boynuna.

MEHMET YURTTEN (Başkent Üniversitesi Halkla İlişkiler 3. Sınıf Öğrencisi)- Öncelikle okulumuza hoş geldiniz demek istiyorum. Bekir Coşkun'a bir soru sormak istiyorum: Son dönemde TRT'de yaşanan gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Belirli bir yönlendirmeler var. Onunla ilgili bilgi isteyecektim.

BEKİR COŞKUN- Dün olan olay bu. Kanaltürk'te olan olay, TRT'de olan olay, yani medyada olan olay. Tabii ki sermaye kullanmak ister. En iyi silah ne, İsmail çok güzel bir şey söyledi, evet tabii ki o bir silahtır, onu kullanmak ister. Bu doğal bir şey. Herkes kullanmak ister. Rakipleriniz kullanmak ister, siyasi partiler kullanmak ister. Burada iş gazeteciye düşer. Batı'da yazı işlerinin egemenliği diye bir kavram vardır, yani patron gelir ama gazetenin yazı işleri müdürünün kapısından içeriye çok giremez. Ben tabii televizyonlardaki kuruluşu bilmiyorum, tabii orada da bir yöneten ekip var, zannediyorum onların toplantıları vardır. Patron gelir ama orada yürekli gazeteciler vardır, yayıncılar vardır, oraya etki edemezler. Sorun buradan kaynaklanıyor zaten. Tabii toplum da yok. O gazeteciler, şimdi diyelim ki bir gazeteci çıktı, yiğitçe orada tavrını koydu. Toplumun desteklediğini de çok görmüş değiliz şimdiye kadar. Tamam, Emin kovuldu, Hürriyet'in tirajı düştü, ne oldu sonra, tiraj yükseldi gene. Veyahut da Sabah grubu, demin eleştirdiğiniz gruba satıldı. Okuyucu Sabah Gazetesi'ni terk etmedi. Tam tersi, değil mi Muharrem, benim bildiğim destek verdi.

Yugoslavya'da bir olay var. Orada da televizyondakiler direnmeye karar verdiler o gece ve sabaha kadar direnişlerini sürdürdüler. Sabahleyin perdeyi açtıklarında o meydanda 5 milyon insan vardı, onları desteklemek için gelmişlerdi. Biz burada zannetmiyoruz, toplumun desteğini alamayız. Tabii ki bu benim için çok şey değil. Genç arkadaşlarımız için daha zor. Muharrem gibi, İsmail gibi, mesleğine gerçekten yüreğini vermiş, gerçekten bütün kimliği, kişiliğiyle bizim artık genç kuşağın yüz akı bunlar, ikisi için de söylüyorum. Onlar bizim için gururdur. Onlara bakarak ben imreniyorum. Çocukların tabii bugün işleri yolunda gidiyor olabilir ama yarın bazı konularda yardıma ihtiyaçları olduklarında yalnız kalmalarından korkuyorum.

Bu TRT'deki olan da böyle bir şey. Biz destek olmuyoruz. TRT kendi politikasıyla kendi kendini bitirdi. Ben Anadolu'dan geldiğim için gördüm orada, reytingi sıfır. İzleyen yok, bakan yok. TRT'de bu kadar rezillik yapıldı, o kadar orada 8000 insanın çalıştığı söyleniyor. Onları ben hep duyardım, "biz Atatürk'ün çocuklarıyız" falan derlerdi. Bir teki tepki göstermedi. Nerede Atatürk'ün çocukları? O İstanbul'da bağlı oldukları sendikanın ufak bir toplantısı vardı. Baktım 30-40 kişi var orada. Yıllarca gidip oradan maaş alan insanlar ne yazık ki ortadan kayboldular. Burada böyle bir hastalık... Zaten biz değerlerimizi yitirdiğimiz zaman, değerlerimiz çürüdüğü zaman, kimliğimizi kaybettiğimiz zaman, ahlaki değerlerimizi arayıp da bulamadığımız zaman, körleştığımız zaman işte TRT'yi de konuşuruz, Kanaltürk'ü de konuşuruz, Hürriyet'i, Sabah'ı, bütün her tarafı konuşuruz ama işin içinden çıkamayız, çünkü ilk baştan söylediğim laf bence iyiydi: Ahlsızlık, bataklık ortamından iyi bir şey bekleyemezsiniz. Teşekkür ederim.

İSMAİL KÜÇÜKKAYA- Emin Çölaşan olayını konuştuk. Hürriyet gerçekten de 75-80,000 tiraj kaybetmişti. Bu ne oldu? Sonra geri geldi, deniliyor ya, biraz önce Bekir Coşkun da söyledi. Çok dikkatli bir gazete okuru iseniz, yani gazete analizi yaparsanız kendi kendinize, Türkiye'nin nereye gittiğini Hürriyet'ten anlarsınız. Emin Çölaşan'ın Hürriyet'ten ayrılmasının o 80,000 tirajın ötesinde Hürriyet markasına büyük bir darbe vurduğunu ve yaklaşık 2-2,5 milyar dolar olarak telaffuz ediliyor Hürriyet'in değerinin, bunun da hızla aşınma tehlikesi riskini gördüğünü, Hürriyet patronajının ve bütün bunları bertaraf edebilmek için, gazetenin politikalarını değiştirdikleri kanaatindeyim. Emin Çölaşan'ın gazeteden ayrıldığı gün ile o günden bugüne kadar geçen süre arasında Hürriyet Gazetesi'nin yayın çizgisindeki çok bariz ama kesinlikle çok bariz değişimi ben kesinlikle Emin Çölaşan'ın ayrılması ve bunun Hürriyet nezdinde itibar kaybı, bu itibar kaybı o kadar önemli ki, bunun parasal boyutları çok yüksek.

Mesela belki şöyle bir bilgi de size verebilirim: Emin Çölaşan'ın Hürriyet'ten ayrıldığı günlerde reklam verenlerden, bilebildiğim kadarıyla, benim gazetemın yönetimine Bekir Coşkun'un Akşam'a transfer edilmesi konusunda müthiş talepler geldiğini ben sizlerle paylaşayım. Bu bize şunu gösterir: Türkiye'de aslında hem okur

bazında, hem izleyen bazında, hani ATV örneğini de sizlerle paylaştım, hem de reklam veren bazında aslında olup bitenlere karşı müthiş bir ilgi ve o ilgiyi yönlendiricilik bazında etkileme çabasının olduğunu ben gözlemliyorum ki bu bende hem medya, hem de siyaset bakımından ülkemizin geleceğine dair bir umut doğuruyor. Onu da paylaşmak istedim.

Teşekkürler.

ZİYNET MERAL (Başkent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü 1. Sınıf Öğrencisi)- Öncelikli olarak hepinize buralarda olduğunuz için teker teker teşekkür etmek istiyorum.

Benim sorun Sayın Bekir Coşkun'a olacak. Emin Çölaşan kitabında "Kovulduk Ey Halkım Unutma Bizi" başlığını uygun görmüştü. O kitabı elbette siz de okumuşsunuzdur ki, o kitapta sizin hakkınızda ya da sizinle ilgili de birçok alıntı vardı. Ben "Emin Çölaşan'ın Hürriyet'ten ayrılmasının", tırnak içinde, iktidarla Gazete'nin politikalarının örtüşüp de Emin Çölaşan'ın iktidara olan, yani gazete politikasının iktidara olan kaygısından dolayı mı olduğunu, bunu sizden duymak istiyorum, bu yüzden soruyorum.

İkinci sorum da, eğer medya bu kadar büyükse, eğer hepiniz bu kadar büyük isimlersiniz ve çok önemli isimlersiniz, bu kadar büyük bir medya varsa, benden birkaç yaş büyük bir çocuğun gemi almasının ya da Sayın Unakıtan'ın çocuklarının ihalelerde ön sıralarda olmasının, medya bunu nasıl bu kadar dillendiremiyor, eğer bu kadar büyükseniz, eğer bu kadar güçlü bir ses varsa neden bu olmuyor?

BEKİR COŞKUN- Ben aslında gazeteci olmak istemiyordum. Pilot olmayı çok istiyordum. Meğer bende yükseklik korkusu varmış. O zaman Urfa'da yüksek bina yok, bilmiyoruz tabii. Korku var ama, yükseğe çıkınca anlaşılıyor çünkü. Allah'tan sonraları kazanamamışım. Soru geldi, ben bazı şeyleri burada paylaşmak isterim tabii ki sizinle.

Biz o zaman yaz tatilindeydik. Emin telefon açtı. Emin benim can dostumdur, çok iyi arkadaşımdır. Biz yıllarca burada hem Muharrem, hem Mithat, hem İsmail, bilirler onlar, birlikteyizdir. Emin dedi ki,

“Galiba seni kovacaklar.” O sırada Emin İzmir’de. “Çünkü seni yedeklediler” dedi. O sırada başka bir yazar almışlardı. Açık söyleyeyim, canım sıkıldı. Ertesi gün Emin’i kovdular. O zaman biz yazılıktayız, evimizin etrafını bir anda televizyon kameraları sardı. Fakat benim köpeğim var, hasta, o da ölmek üzere, çok hasta. Dışarı çıkartmak istiyorum, çıkartamıyorum. İçerde camları açamıyoruz, çünkü evin içine bile züm yapıyorlar. O kadar sıkıntılı, zor günler yaşıyoruz. Derken, Emin’in okuyucuları gelmeye başladılar minibüslerle, otobüslerle, “istifa et, istifa et” diye. Sonra benimkiler geldiler, onlar da “istifa etme kal” diye. Kapının önü, sabahleyin kalkıyoruz miting meydanı gibi. Komşular rahatsız oluyorlar, herkes tatile gelmiş, olacak iş değil. O sırada tehditler çok başladı. Başbakan hemen onun peşinden benimle ilgili “çekip gitsin başka ülkeye” gibi laflar edince bu sefer can güvenliğimiz de kalmadı. Ankara’ya dönüp gelemiyoruz. Mahallenin gençleri nöbet çizelgesi yapıp sabaha kadar evimizi beklediler. Polis yok orada, jandarma yok, bir şey yok.

Böyle zor günlerde iş nereye geliyor, dayanıyor. Bir gazeteci kovuldu, fakat dediğiniz gibi, ben o zaman Hürriyet yönetimine söylemiştim, tamam kovarsınız gazeteciyi ama bir şeyi kaybetmeyi göze alırsınız. O da Hürriyet’in kimyası itibarıyla saygınlığı. Tabii ki şu anda Hürriyet belki toparlayabilir, belki eski tirajını yakalayabilir ama İsmail’in dediği gibi o bir yaradır ki geçmiyor işte. Onun için gazetecilik, yayıncılık son derece zor. Tabii ki o zaman konu benimle ilgili, “Sen de ayrıl” diye. Biz o geceydi, Emin Çölaşan’la birlikte Hüsamettin Cindoruk Bey’in evindeydik. Onun da biliyorsunuz orada evi vardır. Cindoruk Emin’in halasının oğludur. O gece orada konuştuk. Cindoruk bana dedi ki, “Kesinlikle ayrılmaman lazım. Şundan dolayı, çünkü Emin olsa ayrılır mıydı? Ayrılmazdı. İkincisi, kazanılmış bir yerde yazı yazmak varken orayı bırakıp başka birisi gelip orada oturup yazı yazsın, bu akıllı bir davranış değil” dedi. Benim çok sözüme güvendiğim insanlar da vardı. Mesela Cumhurbaşkanı Sezer, o zaman Cumhurbaşkanıydı, o telefon açtı, “Kalacaksın, ayrılmaman gerekiyor” dedi. Sonra okuyucularımın havasına baktım, en sonunda “Kürek Mahkûmları” diye o yazıyı yazdım. Kendimi, kürekleri bırakmalı mıyım? Arkadaşımı denize attılar. Yoksa ben tek başıma mı kürek çekmeliyim. O okuyuculardan o zaman bana gelen şey, büyük oranda “kal” şeklindeydi. Kaldım. Ben kürek çekmeye devam ediyorum. Elimden geldiği kadar, size samimi

olarak söylüyorum, benim o günden bu yana bir harfime dahi müdahale edilmiş değil Hürriyet'te. Edildiği gün bırakırım, size söz veriyorum. Onu bilirsiniz.

Ama aklıma gelen her şeyi yazabiliyorum. Tabii ki benim farklı bir üslubum var. Ben ne olursa olsun, başbakanlar, cumhurbaşkanları ve bakanların dışında gücü olmayan insanlarla ilgili hep dikkatliyimdir. Onların adını falan ortaya koymak istemem, onlarla ilgili bireysel sataşmaya girmek istemem. Her neyse, farklı bir üslubum var ama yazıma müdahale edilmeden ben yazılarımı yazmaya devam ediyorum. O dediğiniz soru, işte sorunun cevabı burada. Düzgün gazeteciler kovulduğu zaman, o zaman dediğiniz gibi öbür taraftan iktidar bildiğini yapar, kimse de sesini çıkartamaz. Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkürler Sayın Coşkun. Evet, panelimizin sonuna geldik. Son bir soru lütfen. Son soru olarak alıyoruz. Buyurun.

MERVE ŞOHOĞLU (Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1. Sınıf Öğrencisi)- Siz mücadelenizi yazılarınızla sürdürüyorsunuz fakat biz ne yapabiliriz bu konuda? Bizim yapabileceğimiz ne var? Tüm panelistlere soruyorum.

MUHARREM SARIKAYA- Ben iki şeye değineceğim, biraz önceki soru sahibi arkadaşımın sözlerinden yola çıkarak, bana şunu söyleyebilir misin? Bugüne kadar Başbakanın oğlunun gemi aldığını veya rüşvetleri, yolsuzlukları ortaya çıkartan bir savcı adı verebilir misin? Nereden haberdar oldunuz bunlardan, ne şekilde haberdar oldunuz? Medya sayesinde değil mi? İtalya'da tabii ki başkaydı. Pietro çıktı orada o patır patır açıkladı ama burada medya tek başına uğraşarak, savaş vererek açıkladı. Onun ne kadar zor olduğunu dilerim medyada çalışınca daha iyi anlarsınız.

“Nasıl destek veririm” dedi arkadaşım. Okuyarak, sorgulayarak, hatta bizi eleştirerek.

BEKİR COŞKUN- Örgüt lafı büyükleri her zaman korkutmuştur ve bu yüzden babam beni, bugün hep babamdan gidiyorum, Ankara'ya üniversiteye gönderirken, “Aman oğlum, örgütlerden uzak duracaksın”

dedi. Halbûki babam en büyük örgütün mensubuydu, devlet memuruydu. Örgütlenmek kötü bir şey değildir, ama öyle olmadı. Örgütler gerek ülkeyi yönetenler tarafından, gerekse ebeveynler tarafından, ailenin büyükleri tarafından her zaman korku ve dehşetle karşılandı ve bu yüzden Türkiye’de şimdi aynı insanlar, sivil, asker, akademisyen, siyasetçi, örgüt arıyorlar, örgütler yok, çünkü kesildi onlar. Biz her sabah Ulucanlar’a giderdik, sabahları idamlar vardı orada, Mithat hatırlar. Çocukları astılar ve Türkiye özgür kalsın diye. Türkiye özgür olacak diye gencecik çocukları astılar. Şimdi örgütler ortada yok. Farklılaştı durum artık, sizin topluluklarınız var. Ben o toplulukları çok beğeniyorum, çok keyif alıyorum onlarla tanışmaktan, onların yaptığı çalışmalardan ve çok etkili olmaya başladı. Kendi medyanız da var, internet medyanın en büyüğü. Medya hata yaparsa toplum kendi medyasını yaratabiliyor. Yarattı nitekim. İnternetiniz var, oradan haberleşebiliyorsunuz. O zaman o topluluklara çok önem verin. O topluluklar bir türlü bizim aradığımız yolun çok önemli araçlarından birisi. Biz bir şey aramıyoruz, aradığımız kötü bir şey değil. Bir tek aradığımız, kavgamız şu: Çağdaşlık, uygar ülke, Mustafa Kemal’in hedef koyduğu ve umutlarımız olan, koşup gitmek istediğimiz, varmak istediğimiz yer. Onun için topluluklar çok önemli bence, mutlaka topluluklara girmelisiniz. Korkmayın, deminki gibi sesinizi de duyurun. Biz de utana utana yanınızdan geçip gideriz ve bir gün gelin, artık bu Türkiye’yi siz yönetin.

ÖTURUM BAŞKANI- Çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten bu ne yapmalı sorusu çok geniş bir soru, büyük bir soru. Bunun ayrıca tartışılması gerekiyor herhalde. Bir başka panel düzenlenir ve “ne yapmalı?”nın cevabı orada aranır. Lenin’in de bir kitabının adı “Ne Yapmalı?”ydı. Bilemiyorum o ne yapabildi ama biz, gençlerimiz ileride belki Lenin’den daha iyisini, gençlerimiz, diye düşünüyorum ve bu soruya belki son yanıt olarak, bilmiyorum Sayın Rektör cevap vermek isterler mi?

Buyurun

MEHMET HABERAL- Panelistlerimize çok teşekkür ediyorum, size de çok teşekkür ediyorum. Gerçekten aşağı yukarı neredeyse üç saat olacak burada ama keyifle çok değerli panelist arkadaşlarımızı izliyoruz ve birçok şeyi de bu vesileyle öğreniyoruz.

Gerçekten basınımızın çok değerli üyeleri var. Ben onlara buradan teşekkürü bir borç bilirim. Kendilerini adeta riske ederek ülkemize ve ülkemizin geleceğine sahip çıkıyorlar. Konuşmamın başında bir şey söylemiştim, demiştim ki, dünyada ve ülkemizde inançlarını ve sözde ilkelerini kazançları için araç olarak kullananların sayısı giderek artmaktadır. Bana göre birçok şey geliyor, buraya dayanıyor. Maalesef, özellikle son zamanlarda ülkemizde bu, hani böyle bir tröst haline geldi. Her kademesiyle tabii Türkiye'yi yönetenler için başlı başına çok önemli bir fırsat.

Değerli konuklar, bir başka şey daha söyledim üniversitelerle ilgili. Ben hep şöyle düşünüyorum: Eğer siz toplumları değiştirmek istiyorsanız elinizde üç tane ciddi silahınız var. Bunlardan birisi sağlık, diğeri eğitim ve üçüncüsü de iletişimdir.

Buraya gelmeden önce sabahleyin merhum Cumhurbaşkanımız Celal Bayar'ın 125. doğum yılı nedeniyle düzenlenen toplantıdaydım. Sayın 9. Cumhurbaşkanımız orada bir konuşma yaptılar. Orada Atatürk ile ilgili bir yazı vardı; diyordu ki, "Atatürk'ün kurduğu en önemli kuruluşların başında gelen Türk Kültür Tarih ve Dil Kurumu." Eğer bunu dikkate alırsak, toplum olarak şöyle bir geriye doğru gidersek, maalesef yeteri kadar tarihimize sahip çıkmamışız, milli kültürümüze sahip çıkmamışız. Sadece basın değil, toplumumuzun hemen hemen her ferdi. Eğer biz kültürümüze sahip çıkmazsak, tarihimize sahip çıkmazsak, dilimize sahip çıkmazsak ve şunu özellikle belirtmek istiyorum, Kuran-ı Kerim'deki gerçek dinimize sahip çıkmazsak işte bugünkü olayları yaşarız.

Bugün ne oluyor? Bugün olan şey, baktığımız zaman bir taraftan sağlık çok değişik bir şekilde, hiç kimse alınmasın şimdi söyleyeceğim için, özellikle bu son dönemin yönetim kademeleri içerisinde üniversiteler adeta bir kenara bırakıldı ve yoğun bir şekilde her köşe başında hastaneler türemeye başladı. O kadar ki bugün o hastanelerin birçoğu geçmişte hep bana müracaat edip adeta "Aman ne olur Mehmet Bey, şu hastaneye sizin üniversitenizin ismini koyabilir miyiz?" diye. Bu sadece Ankara'da değil, Türkiye'nin geneline bir bakın değerli konuklar. Hani bir slogan haline getirildi ya, "vatandaş istediği hastaneye gidebilir" diye. Öyle değil mi? Şimdi vatandaş istediği her

hastaneye gidebiliyor. Bundan ben mutluluk duyuyorum. Ama arkasını çok iyi değerlendirmek zorundayız.

İki, aynı şekilde eğitim. Daha önce burada söyledim, birkaç yerde söyledim, bir kere daha tekrarlamakta yarar görüyorum. Eğer ülkemizde siz yabancı dilde eğitime sonuna kadar kapılarınızı açarsanız, şimdi bakıyorum boy boy kolejler açılıyor, yazılıyor orada, Çince’de eğitim veren kolej, İngilizce’de eğitim veren kolej. Adeta siz kendi dilinizi başka dillerin daima arkasında görürseniz ve eğitiminizi yabancı dilde yaparsanız size elbet ki müstemleke muamelesi yaparlar değerli konuklar. Elbet ki, sözde Avrupa medeniyetinden yararlanmış veyahut da o medeniyet içerisinde yerleşmiş olan insanlar, hani demokratlar ya, benim ülkeme adeta müstemleke muamelesi yapmaya kalkışır, o cesareti kendilerinde görebilirler.

Dahası, yine söyledim, kendi ülkemle ilgili konuları, kendi toplumumla tartışmadan siz bu müstemleke valilerine danışmaya kalkarsanız elbet ki sonuç bu tip olaylarla ülkemizi karşı karşıya getirir. Dolayısıyla, bir taraftan gayet tabii ülkemizin her köşesinde üniversite açmak durumundayız ama o şartları, o imkânları yaratarak üniversite açmak zorundayız ve Türkçe’mizi, hani daha baştan kurulmuş, baştan bu cumhuriyetin temelleri atılırken kurum kurulmuş, Dil Kurumu. Atatürk Onu boşuna kurmamış herhalde. Dolayısıyla siz eğer kendi dilinize sahip çıkmadan ülkemizde eğitim sistemini yabancı dilde yaparsanız çok kolay başkalarının herhangi bir gayret sarf etmesine gerek kalmadan rahatlıkla, nitekim bugün olduğu gibi, o Osmanlı İmparatorluğu’nu yıkanlar, bunu her zaman burada özellikle söylüyorum: Toplumumuz şunu çok iyi bilmeli, Osmanlı’nın İmparatorluğu yıkılmadı, Osmanlı’nın İmparatorluğu yıktırıldı. Neden? Türkiye’yi parsellemek için yıktırıldı ve yine söylüyorum, Anzakların Çanakkale’de ne işi vardı? Fransızların Güney Anadolu’da ne işi vardı? İngilizlerin İstanbul’da ne işi vardı? Kaldı ki, hani hep biz tenkit edilimiz ya, acaba Haçlı seferlerini Türkiye Cumhuriyeti’nin vatandaşları mı başlatmıştı? Bunlar medeni oluyor, bunlar demokrat oluyor, bunlar özgür oluyor ama Birinci Dünya Savaşı’nda savaş esnasında birtakım insanlar öldü diye Türkiye Cumhuriyeti ve Osmanlı İmparatorluğu adeta bir nevi katil ilan ediliyor.

Üçüncüsü, değerli konuklar, burada tartıştığımız medyadır. Şöyle bir geçmişe bakalım. Yine arkadaşlarımız çok net bir şekilde söylediler, toplumu en iyi yönlendirmenin yolu medyadır. Onun için işte bugün gerçek anlamıyla inançları da hiçe sayılarak, ilkeleri de hiçe sayılarak, televizyonları çok iyi izliyorsunuz, hani böyle adeta meydan okurcasına televizyonlarda toplumumuzun birçok insanını yönlendirenler sonunda hangi olayla karşı karşıya kaldılar? Ne oldu ve nereye, ne şekilde kanalize oldu bu medya grupları ve dahası, yine hiç kimse alınmasın, birtakım el değiştirmeler oluyor ve burada devletimizin kaynakları nasıl değerlendiriliyor? Tabii ben bir yerde hem bilim adamıyım, hem üniversitenin yöneticisiyim, hem de doğal olarak, şartların bana yüklediği görev nedeniyle gayet tabii birtakım işletmeleri de kurmak zorundayım. O nedenle bankaların hangi şartlarda, ne şekilde krediler verdiğini çok iyi bilen kişilerden birisiyim, çünkü onlarla beraber ben bulunuyorum. Dolayısıyla, şimdi bakıyorum, değerlendiriyorum ve bu olayları da toplumun gündemine getiren medyaya gerçekten teşekkür ediyorum.

Muharrem bey çok iyi söylediler, bizim bildiklerimizi kim gündeme getiriyor? Medya gündeme getiriyor. O cesareti eğer bulabiliyorlarsa ben onları kutluyorum. Onlara bu cesareti kim verecek, değerli konuklar? Biz vermek zorundayız. Biz gerçekleri söyleyenlere eğer sahip çıkarsak o zaman onlar çok daha rahat hareket edebilecekler.

Özetle, bu ülke, her zaman söylüyorum, yokluklardan kuruldu, bize emanet edildi ve üstelik de şimdi bu soruları soran genç öğrencilerimize soruyorum ve söylüyorum, o yokluklardan Türkiye bugün bu noktaya nasıl geldi? Gaz lambasından, hatta çok daha fazla yokluktan bugün nasıl lazere geldi, elektriğe geldi. Ben size diyorum ki, çalışınız, çok çalışınız. Geçmişte okuduğum bir romanın bir cümlesi şöyleydi diyordu ki; “Çalışınız, çok çalışınız, bir gün altın ararken gümüş, gümüş ararken altın bulursunuz.” Bu kadar imkân içerisinde öğrencilerimizin en önemli görevi, tabii medeniyetin her türlü imkânlarından yararlansınlar ama onu kendilerine emanet edilen ülke için de çok iyi değerlendirsınler. Bugün hiçbirisi şunu bana söyleyemez: Başkent Üniversitesi’nde şu eksik, internetimiz yok, onun için kullanamıyoruz, laboratuvarlarımız yok, onun için kullanamıyoruz, şu yok, bu yok, bunu söyleme hakkına haiz değiller, çünkü her şeyleri

var. Onun için benim onlardan beklediğim ve aslında ülkemizin bizlerden ve sizlerden beklediği yokluklardan kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin önce üniter devlet oluşuna sahip çıkmak ve onun bütünlüğünü sağlamak. Hani Atatürk söylemiş ya, mesele Türkiye olunca, ülkenin bütünlüğü olunca gerisi hiç, onları nasıl olsa hallederiz.

Ben de aynı şeyi söylüyorum ve inanıyorum ki bu panel herkese birtakım şeyler daha ilave etmek, bilgilerine ilave etme imkânını sağlamış oldu. Ben çok değerli panelistlere teşekkür ediyorum. Sizlere de teşekkür ediyorum. Başkent Üniversitesi bu şekilde bir başka görevini daha yapmış oluyor.

Ben Stratejik Araştırmalar Merkezi'ne de teşekkür ederim.

----&----